

รายงานประจำปี 2565

ANNUAL REPORT 2022

กรมการข้าว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้าราชการคือผู้ที่ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน
จึงจำเป็นต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ ว่าสิ่งใดคือประโยชน์
สมควรปฏิบัติ และสิ่งใดไม่ใช่ประโยชน์ ไม่สมควรปฏิบัติ.
ความเข้าใจทั้งนี้ เป็นผลจากวิจรรณญาณอันเที่ยงตรงถูกต้อง
ซึ่งข้าราชการทุกคนควรจะได้ฝึกฝนและสร้างสมให้เป็นคุณสมบัติ
ประจำตัวสืบไป.

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

วันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

คำนำ

กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินงานศึกษาวิจัยและพัฒนาข้าว เสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนารวมทั้งพัฒนาชาวนาและองค์กรชาวนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

คณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี กรมการข้าว ได้เรียบเรียงและจัดทำรายงานประจำปี กรมการข้าว พ.ศ. 2565 โดยได้รวบรวมจากผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยอ้างอิงเป้าหมายตัวชี้วัดรายโครงการ ผลผลิต และกิจกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 การรายงานผลการประเมินส่วนราชการ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานรายงานทางการเงิน และเรื่องอื่นๆ ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณของกรมการข้าว ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

กรมการข้าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปี กรมการข้าว พ.ศ. 2565 ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน เจ้าหน้าที่สังกัดกรมการข้าว และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตข้าว

คณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี
กรมการข้าว

สารบัญ

	หน้า
พระบรมราโชวาท	1
คำนำ	3
สารบัญ	5
ผู้บริหาร	6
ส่วนที่ 1 ภาพรวมองค์กร	7
- วิสัยทัศน์	8
- พันธกิจ	8
- ค่านิยม RICE	8
- ภารกิจ	8
- อำนาจอหน้าที่	9
- โครงสร้าง	10
- วัตถุประสงค์	11
- งบประมาณ	12
- แผนผังการเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทและโครงการของกรมการข้าวปี 2565	13
- งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2565 กรมการข้าว	14
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	15

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2565	
 และรายงานการประเมินส่วนราชการ	17
- ผลผลิตการเพิ่มศักยภาพการวิจัยและพัฒนาข้าว	18
- โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	23
- โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	26
- โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	32
- โครงการการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช	37
- โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ	39
- โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง	41
- โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	44
- โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	48
- โครงการพัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติและการระบาศัตรูข้าว	51
- โครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน	53
- โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการหลวง	56
- โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนใต้	58
- โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	61
- โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	65
- โครงการวิจัยและพัฒนาข้าวกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	68
- โครงการเพิ่มศักยภาพและปรับปรุงเครื่องจักรอุปกรณ์ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว	72
- รายงานผลการประเมินส่วนราชการ	75
- การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส	77
ส่วนที่ 3 รายงานทางการเงิน	78
ส่วนที่ 4 เรื่องอื่น ๆ	83
- ข้าราชการดีเด่น	84
- การดำเนินงานด้านต่างประเทศ	85
- ภาพกิจกรรม	92

ผู้บริหาร

นายณัฐกิตต์ ขงกัพย์
อธิบดีกรมการข้าว

นางสาวนนทิชา วรรณสว่าง
รองอธิบดีกรมการข้าว

นายกฤษ อุตตะมะเวทิน
รองอธิบดีกรมการข้าว

ส่วนที่ 1

ภาพรวมองค์กร

วิสัยทัศน์

ชาวไทยก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตชาวนาเข้มแข็ง

พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และคุณภาพผลผลิตข้าว
- 2) พัฒนาศักยภาพชาวนา และองค์กรชาวนาให้เข้มแข็ง
- 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตข้าวและเครื่องจักรกลการเกษตร
- 4) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าข้าว ผลิตภัณฑ์แปรรูป และผลพลอยได้จากข้าว
- 5) วิจัยและพัฒนารูปแบบบูรณาการด้านการผลิต การแปรรูป และบรรจุภัณฑ์ข้าว

ค่านิยม RICE

R = Responsibility	หมายถึง	มีความรับผิดชอบต่อสังคม
I = Integrity	หมายถึง	ยึดมั่นคุณธรรม ทำในสิ่งที่ถูกต้อง
C = Credibility	หมายถึง	มีความน่าเชื่อถือ
E = Excellence	หมายถึง	เป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ

ภารกิจ

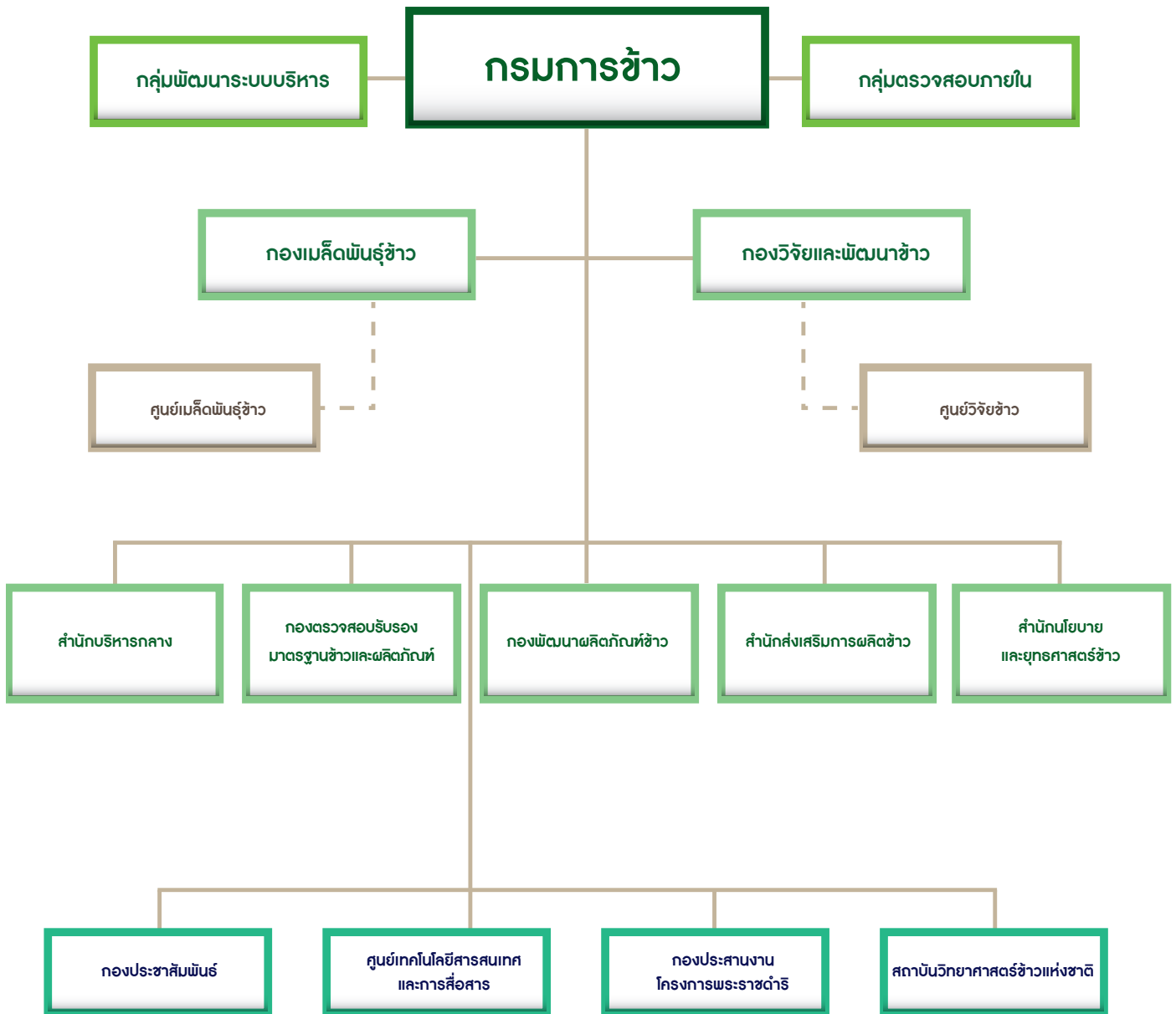
- 1) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะ และจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าวของประเทศรวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องข้าว
- 2) ศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาเกี่ยวกับพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต การอารักขา วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูป และมาตรฐานพันธุ์ข้าว
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมและคุ้มครองพันธุ์ข้าว
- 4) ดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว
- 5) ดำเนินการผลิตและส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มการพัฒนาระบบการจัดการสินค้าข้าวการแปรรูปข้าวและผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนการค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อตลาดเฉพาะ
- 7) ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิตข้าวรวมทั้งอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว
- 8) ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่องค์ความรู้แก่ชาวนาและผู้ประกอบการด้านข้าว
- 9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการข้าวหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

อำนาจหน้าที่

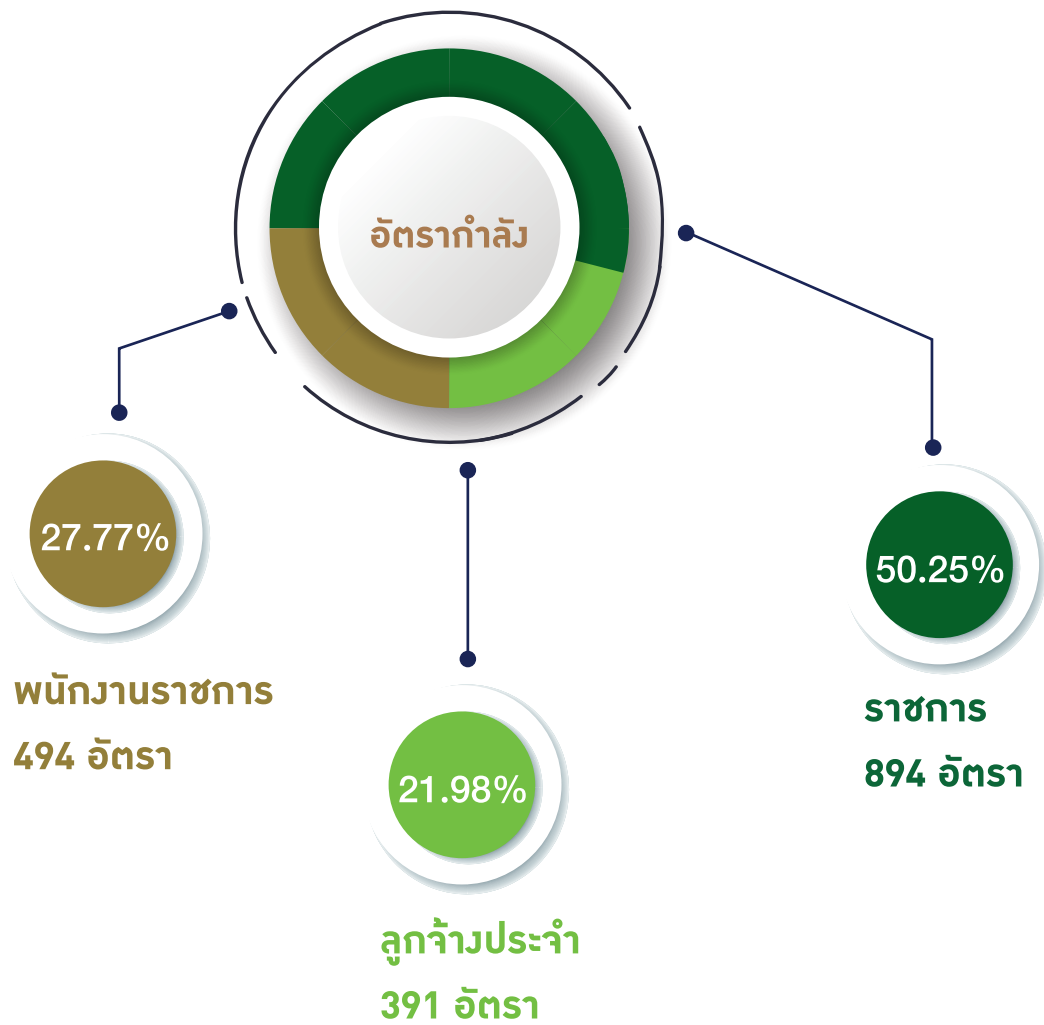
- 1) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะ และจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าวของประเทศ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องข้าว
- 2) ศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาเกี่ยวกับพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต การอารักขา วิทยาการหลัง การเก็บเกี่ยว และการแปรรูป และมาตรฐานข้าว
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมและคุ้มครองพันธุ์ข้าว
- 4) ดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว
- 5) ดำเนินการผลิตและส่งเสริมสนับสนุนที่เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว
- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาระบบการจัดการสินค้าข้าว การแปรรูปข้าว และผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนการค้าข้าว ผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อตลาดเฉพาะ
- 7) ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และการจัดการผลผลิตข้าว รวมทั้งอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว
- 8) ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่องค์ความรู้แก่ชาวนา และผู้ประกอบการด้านข้าว
- 9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการข้าวหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ที่มา : กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการข้าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2557

โครงสร้าง

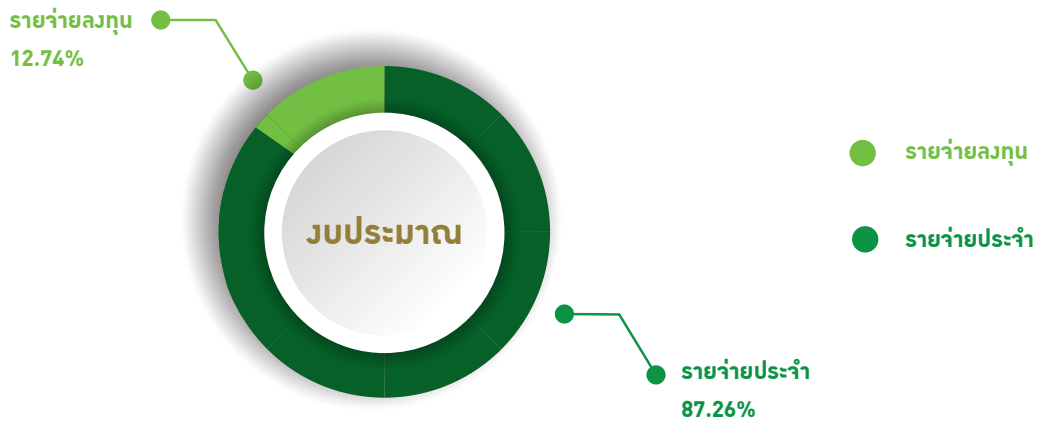

อัตรากำลัง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีบุคลากรที่ปฏิบัติงาน รวม 1,779 อัตรา จำแนกเป็น
ข้าราชการ 894 อัตรา ลูกจ้างประจำ 391 อัตรา และพนักงานราชการ 494 อัตรา

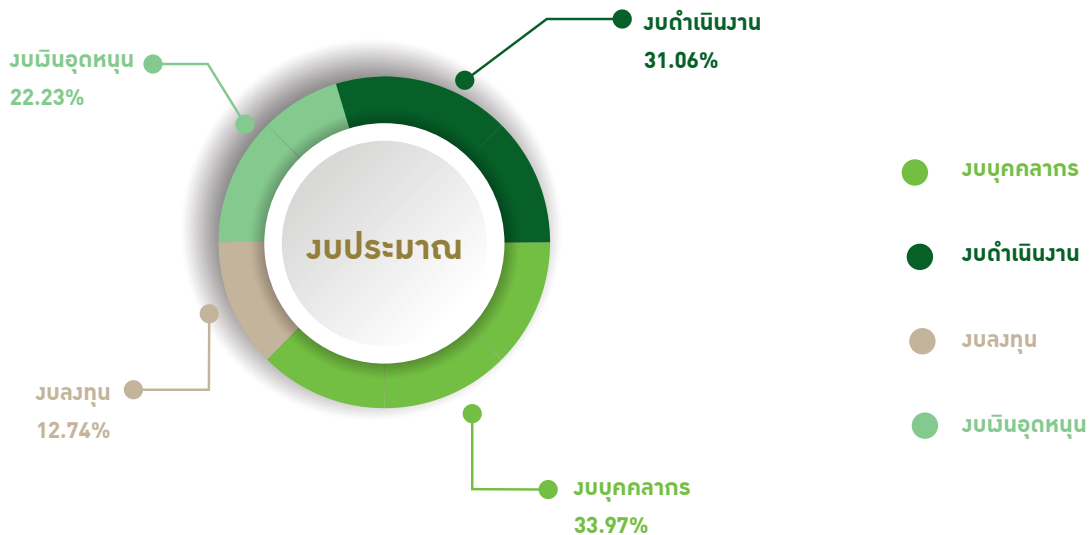
งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามประเภทรายจ่าย และงบรายจ่ายประจำปี 2565
 งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2565

หน่วย : (ล้านบาท)

ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายจ่ายประจำ	1,788.2832	87.26
รายจ่ายลงทุน	259.6028	12.74
รวม	2,037.8660	100.00

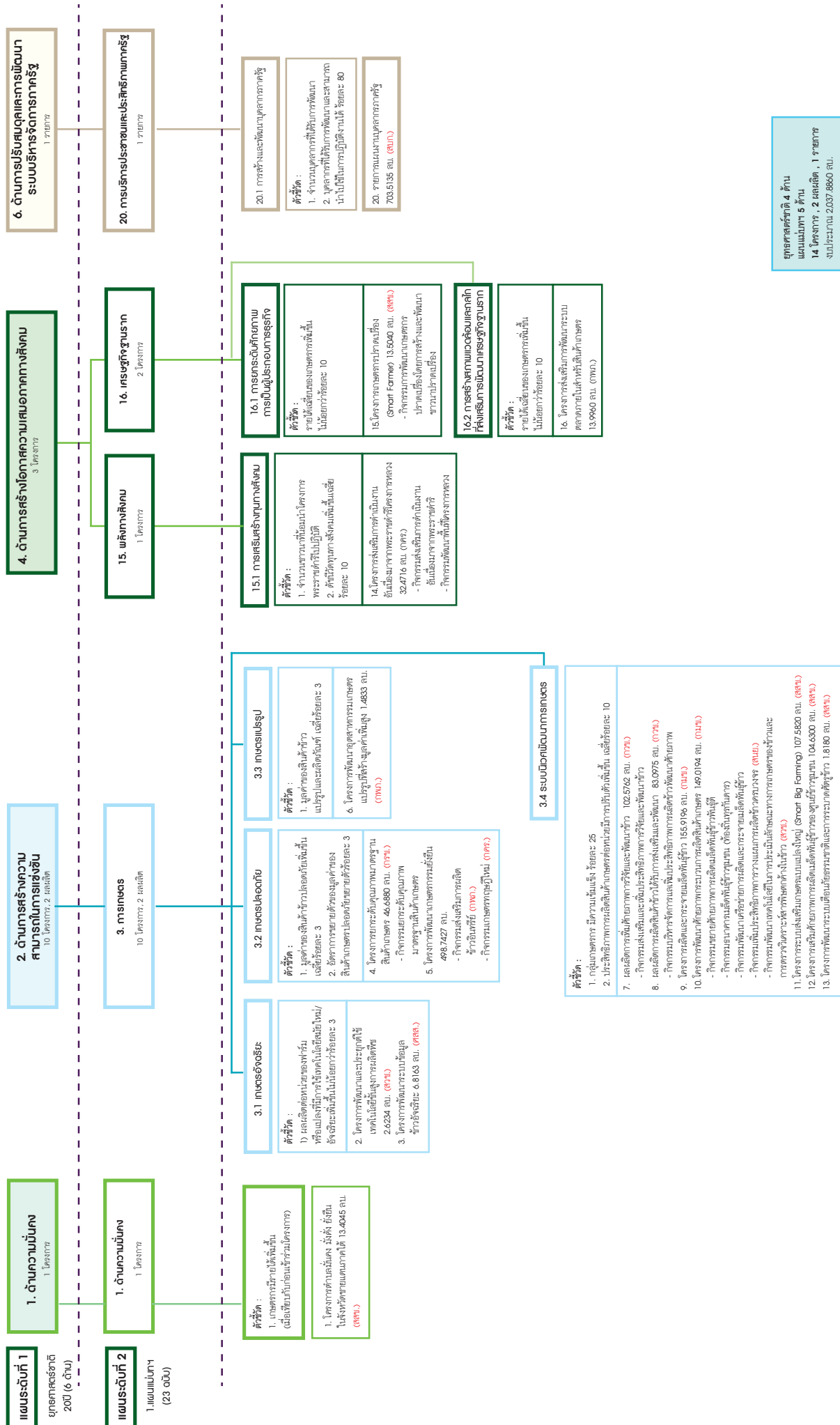
งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามงบรายจ่าย ปี 2565

หน่วย : (ล้านบาท)

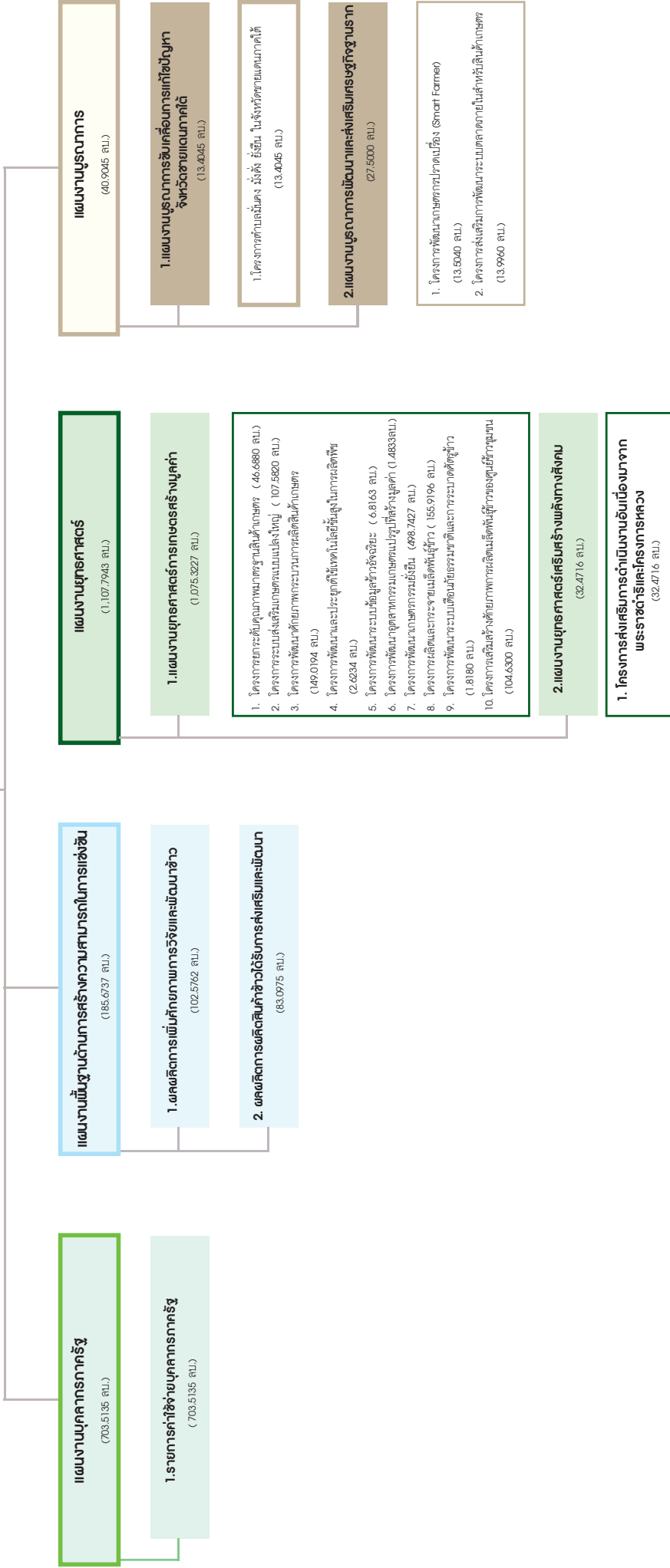
ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงิน	ร้อยละ
งบบุคลากร	692.3668	33.97
งบดำเนินงาน	632.8744	31.06
งบลงทุน	259.6028	12.74
งบเงินอุดหนุน	453.0420	22.23
งบรายจ่ายอื่น	-	-
รวม	2,037.8860	100.00

แผนผังการเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และโครงการของกรมการข้าว 2565

งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2565 กรมการข้าว

6 งบประมาณ 2 ผลผลิต 14 โครงการ 2,037.8860 ลบ.

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

หน่วย: ล้านบาท

แผนงาน/โครงการ/ผลผลิต/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมย่อย	ผลการดำเนินงาน			
	หน่วยนับ	เป้าหมาย (ทั้งปี)	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน				
1.1 ผลผลิตการเพิ่มศักยภาพการวิจัยและพัฒนาข้าว			-	-
1.1.1) กิจกรรมส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยและพัฒนาข้าว	พันธุ์	2	4	200.00
1.1.2) กิจกรรมบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวพัฒนาศักยภาพองค์กร	ราย	5,000	5,000	100.00
2. แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า				
2.1 โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร				
2.1.1 กิจกรรมยกระดับคุณภาพมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวและสินค้าข้าว	แปลง	50,000	75,297	150.59
2.2 โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่				
2.2.1 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	แปลง	455	458	100.66
2.3 โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร				
2.3.1 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการขยายศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี (จัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ และสุพรรณบุรี)	แห่ง	2	1	50.00
2.3.2 กิจกรรมธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน (ธนาคารฯ ต่อเนื่องที่จัดตั้งปี 2563-2564)	แห่ง	15	15	100.00
2.3.3 กิจกรรมพัฒนาเครือข่ายการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	ร้านค้า	216	216	100.00
2.3.4 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนการผลิตข้าวครบวงจร	แผน	2	2	100.00
2.3.5 กิจกรรมพัฒนาเทคโนโลยีในการประเมินลักษณะทางการเกษตรของข้าวและการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในข้าว	วิธีการ	2	2	100.00
2.4 โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช			-	-
2.4.1 กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ	เทคโนโลยี	2	2	100
2.5 โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ				
2.5.1 กิจกรรมพัฒนาระบบสารสนเทศด้านข้าว	ระบบ	1	1	100
2.5.2 กิจกรรมจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	รายการ	10	10	100
2.6 โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง				
2.6.1 กิจกรรมพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง	ผลิตภัณฑ์	1	1	1
2.7 โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน				
2.7.1 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์	ไร่	857,872	847,373.70	98.78
2.7.2 กิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่	ราย	6,818	3,646	53.48
2.8 โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว				
2.8.1 กิจกรรมผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว (ชั้นพันธุ์คัด และชั้นพันธุ์หลัก)	ตัน	3,030	2,601.46	85.86
2.8.2 กิจกรรมผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ขยายและจำหน่าย	ตัน	95,000	90,352.83	95.11

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

แผนงาน/โครงการ/ผลผลิต/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมย่อย	ผลการดำเนินงาน			
	หน่วยนับ	เป้าหมาย (ทั้งปี)	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
2.9 โครงการพัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติและการระบาคัดรูข้าว	ครั้ง	52	76	146.15
2.9.1 กิจกรรมพัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติและการระบาคัดรูข้าว				
2.10 โครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน	แห่ง	800	797	99.63
2.10.1 กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน				
3. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม				
3.1 โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการหลวง	ราย	300	300	100.00
3.1.1 กิจกรรมการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	ราย	42,000	32,179	76.62
3.1.2 กิจกรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	แปลง	455	458	100.66
4. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้				
4.1 โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ต้น	3,396	3,500	103.06
4.1.1 กิจกรรมตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน				
5. แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก				
5.1 โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	ราย	1,245	1,161	93.25
5.1.1 กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องโดยการสร้างและพัฒนาชาวนาปราดเปรื่อง				
5.2 โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร	กลุ่ม	150	348	232.00
5.2.1 กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพบริหารจัดการการตลาดข้าว	ระบบ	1	1	100

ส่วนที่ 2

ผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2565
และรายงานการประเมินส่วนราชการ

ผลผลิตการเพิ่มศักยภาพการวิจัยและพัฒนาข้าว แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

กิจกรรมทดสอบพันธุ์และปัจจัยการผลิตข้าว

ปีงบประมาณ 2565 กรมการข้าวได้ดำเนินการทดสอบพันธุ์ ประเมินลักษณะประจำพันธุ์ ตรวจสอบข้อมูลพันธุ์ และให้การรับรองพันธุ์ข้าว จำนวน 4 พันธุ์ ดังต่อไปนี้

1) ข้าวพันธุ์ กข93 (พุ่มพวงเมืองสองแคว)

ลักษณะประจำพันธุ์

ข้าวสายพันธุ์ PSL04088-7-R-3-R-2-R-1-R-2-3 เป็นข้าวเจ้าไวต่อช่วงแสง อายุเก็บเกี่ยวปานกลาง ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ออกดอกประมาณวันที่ 25-30 ตุลาคม ความสูง 131 เซนติเมตร ลำต้นค่อนข้างแข็ง ใบสีเขียว ทรงกอตั้ง ใบธงยาว 43.2 เซนติเมตร กว้าง 1.9 เซนติเมตร มุมใบธงตั้งตรง รวงยาว 29.6 เซนติเมตร รวงแน่นปานกลางถึงค่อนข้างกระจาย คอรวงไหล่พันพоди จำนวนเมล็ดดีต่อรวง 184 เมล็ด เมล็ดร่วงปานกลาง ผลผลิตเฉลี่ย 767 กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวเปลือกสีฟาง ข้าวกล้องสีขาว รูปร่างเรียวยาว ยาว 7.85 มิลลิเมตร กว้าง 2.28 มิลลิเมตร หนา 1.89 มิลลิเมตร ระยะพักตัว 6-7 สัปดาห์ ท้องใบน้อย คุณภาพการสีดีมาก สีได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าว 56.30 เปอร์เซ็นต์ เป็นข้าวอมิโลสปานกลาง (22.82 %) ความคงตัวของแป้งอยู่ในระดับอ่อน (การไหลของแป้ง 84.67 มิลลิเมตร) อุณหภูมิแป้งสุกปานกลางการยืดตัวของข้าวสุกปกติ (1.59 เท่า) ข้าวสวยมีสีขาวนวล เลื่อมมันเล็กน้อย การเกาะตัวค่อนข้างเหนียว เนื้อสัมผัสนุ่ม

ลักษณะเด่น

ให้ผลผลิตสูงเฉลี่ย 767 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่า พันธุ์พิษณุโลก 80 และ กข67 คิดเป็นร้อยละ 23 และ 14 ตามลำดับมีศักยภาพการให้ผลผลิตสูงที่สุดถึง 934 กิโลกรัมต่อไร่ ที่แปลงเกษตรกร ตำบลซากเหล็ก อำเภอซากเหล็ก จังหวัดพิจิตร

ต้านทานต่อโรคไหม้ และค่อนข้างต้านทานต่อโรคขอบใบแห้ง

เป็นข้าว ต้นเตี้ย กอตั้ง ต้นแข็ง ต้านทานการหักล้ม

คุณภาพการสีดีมาก ได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าว 56.30 เปอร์เซ็นต์ สามารถผลิตเป็นข้าวสาร 100 เปอร์เซ็นต์ ชั้น 1 ได้ เป็นข้าวอมิโลสปานกลาง ข้าวหุงสุกมีลักษณะนุ่มค่อนข้างเหนียว

พื้นที่แนะนำ

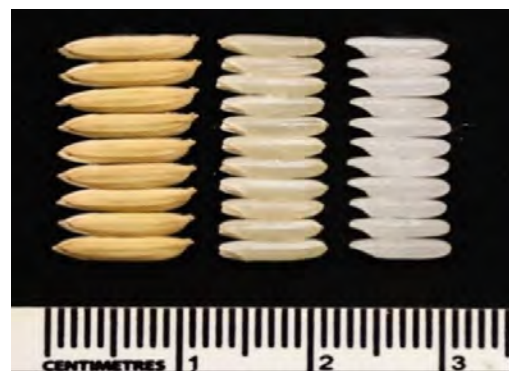
เหมาะสำหรับนาฝนในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่เกษตรกรต้องการปลูกข้าวอายุปานกลางสำหรับเป็นทางเลือกของเกษตรกร

ข้อควรระวัง หรือ ข้อจำกัด

อ่อนแอต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว

ลักษณะทรงต้นและรวง

ลักษณะทางกายภาพของเมล็ดข้าว

2) ข้าวพันธุ์ กข95 (ดอกเจ้าพระยา)

ลักษณะประจำพันธุ์

เป็นข้าวเจ้าไม่ไวต่อช่วงแสงอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 95-100 วัน เมื่อปลูกโดยวิธีหว่านน้ำตาม 110 วัน โดยวิธีปักดำ มีลักษณะทรงกอตั้ง ต้นสูงประมาณ 110 เซนติเมตร ลำต้นค่อนข้างแข็ง ใบสีเขียว มุมปลายใบตั้งตรง ใบธงยาว 40.7 เซนติเมตร กว้าง 1.9 เซนติเมตร มุมใบตรงตั้งตรง คอรวงโผล่เล็กน้อย รวงแน่นปานกลาง ยาว 29.3 เซนติเมตร จำนวนเมล็ดดีต่อรวง 132 เมล็ด เมล็ดรวงง่าย ผลผลิตเฉลี่ย 885 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะพักตัว 4 สัปดาห์ น้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 33.25 กรัม เมล็ดข้าวเปลือกสีฟาง ยาว 10.91 มิลลิเมตร กว้าง 2.72 มิลลิเมตร หนา 2.14 มิลลิเมตร ข้าวกล้อง รุปรางเรียวยาว ยาว 8.26 มิลลิเมตร กว้าง 2.28 มิลลิเมตร หนา 1.89 มิลลิเมตร ข้าวสารยาว 7.87 มิลลิเมตร กว้าง 2.21 มิลลิเมตร หนา 1.85 มิลลิเมตร คุณภาพการสีดีมากโดยมีข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าว 52.67 เปอร์เซ็นต์ มีปริมาณอมิโลสสูง (29.78 %) ความคงตัวของแป้งสูกอยู่ในระดับแป้งอ่อน (การไหลของแป้งสูก 93 มิลลิเมตร) อุณหภูมิแป้งสูกปานกลาง ข้าวสุกมีลักษณะสีขาวนวลค่อนข้างนุ่มและการเกาะตัวปานกลาง (ไม่เหนียว-ไม่ร่วน) คล้ายพันธุ์ชัยนาท 1

ลักษณะเด่น

อายุเก็บเกี่ยวสั้น (95 วัน) ผลผลิตสูง (เฉลี่ย 885 กิโลกรัมต่อไร่) สูงกว่าพันธุ์ กข61 (672 กิโลกรัมต่อไร่) และ กข41 (854 กิโลกรัมต่อไร่) คิดเป็นร้อยละ 32 และ 4 ตามลำดับ ศักยภาพให้ผลผลิตสูงถึง 1,213 กิโลกรัมต่อไร่ ด้านทานโรคไหม้ และค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ดีกว่าพันธุ์ กข61 และ กข41

คุณภาพเมล็ดทางกายภาพดี เป็นข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาว ท้องไข่น้อย คุณภาพการสีดีมาก สามารถผลิตข้าวสาร 100 เปอร์เซ็นต์ ชั้น 1 ได้

พื้นที่แนะนำ

พื้นที่นาชลประทานภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง

ข้อควรระวัง หรือ ข้อจำกัด

อ่อนแอต่อโรคขอบใบแห้ง และเพลี้ยกระโดดหลังขาว

ลักษณะทรงต้นและรวง

ลักษณะทางกายภาพของเมล็ดข้าว

3) ข้าวพันธุ์ กข97 (หอมรังสิต)

ลักษณะประจำพันธุ์

เป็นข้าวเจ้าไม่ไวต่อช่วงแสง ผลผลิตเฉลี่ย 737 กิโลกรัมต่อไร่ มีอายุเก็บเกี่ยว 111-114 วัน (ปักดำ) และ 106 วัน (หว่านน้ำตาม) ความสูง 107 เซนติเมตร ทรงกอเบะ แผ่นใบสีเขียว มุมปลายใบตั้งตรง มุมใบตรงตั้งตรง คอรวงยาว รวงยาว 25.5 เซนติเมตร รวงค่อนข้างแน่น ระแงะถี่ จำนวนเมล็ดดีต่อรวง 153 เมล็ด เมล็ดรวงน้อย นวดง่าย เมล็ดข้าวเปลือกสีฟาง ข้าวเปลือกมีความยาว 10.99 มิลลิเมตร กว้าง 2.86 มิลลิเมตร หนา 2.08 มิลลิเมตร ข้าวกล้องสีขาว ความยาวข้าวกล้อง 7.74 มิลลิเมตร กว้าง 2.32 มิลลิเมตร หนา 1.78 มิลลิเมตร รูปรางเมล็ดเรียวยาว (อัตราส่วนความยาวต่อความกว้าง 3.33) ความยาวข้าวสาร 7.57 มิลลิเมตร กว้าง 2.23 มิลลิเมตร หนา 1.73 มิลลิเมตร ท้องไข่น้อย (0.58) น้ำหนักข้าวเปลือก 1,000 เมล็ด 29.52 กรัม น้ำหนักข้าวเปลือกต่อถัง 9.8 กิโลกรัม คุณภาพการสีดี ได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวร้อยละ 46.4 ปริมาณอมิโลสต่ำร้อยละ 15.25 อุณหภูมิ แป้งสูกต่ำโดยการคาดคะเนจากค่าการสลายเมล็ดในต่าง 7.0 ความคงตัวของแป้งสูกอ่อน (65 มม.) การยึดตัวของข้าวสุกปกติ (1.59 เท่า) ลักษณะข้าวสุกนุ่ม ค่อนข้างเหนียว และมีกลิ่นหอมเล็กน้อย

ลักษณะเด่น

เป็นข้าวเจ้าหอมไม่ไวต่อช่วงแสง มีปริมาณอมิโลสต่ำร้อยละ 15.25 ผลผลิตสูงใกล้เคียงกับพันธุ์ปทุมธานี 1 แต่อายุเก็บเกี่ยวสั้นกว่าพันธุ์ปทุมธานี 1 ประมาณ 7-10 วัน

ผลผลิตเฉลี่ย 737 กิโลกรัมต่อไร่ มีศักยภาพการให้ผลผลิต 976 กิโลกรัมต่อไร่ ที่ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ลักษณะข้าวสุกนุ่ม ค่อนข้างเหนียว และมีกลิ่นหอมเล็กน้อย

ค่อนข้างต้านทานต่อโรคไหม้

พื้นที่แนะนำ

พื้นที่นาชลประทาน

กิจกรรมธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าว

ความหลากหลายของพันธุกรรมข้าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัยและพัฒนาข้าว เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์กรมการข้าว การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมข้าวให้มีประสิทธิภาพ นอกจากจะขึ้นอยู่กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และระบบงานที่ดีแล้ว จำเป็นต้องมีความพร้อมของสถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอีกด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมข้าวของธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าวเป็นงานที่ดำเนินการเป็นประจำและต่อเนื่อง เชื้อพันธุ์ข้าวจึงจะมีชีวิตอยู่รอดได้ยาวนาน เชื้อพันธุ์ข้าวที่ความมีชีวิตลดลงจำเป็นต้องนำมาปลูกฟื้นฟูเพื่อต่ออายุทรัพยากรพันธุกรรม อาคารและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้สำหรับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และสามารถรองรับการดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวทั้งระบบ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ข้าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูและศึกษาคุณสมบัติของทรัพยากรพันธุกรรมข้าว
- 2) ดูแลบำรุงรักษาอาคาร สถานที่จัดเก็บทรัพยากรพันธุกรรมข้าวของประเทศ (ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ: ธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าว)
- 3) ดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่มีอยู่เดิมหรือจัดหาใหม่ ให้สามารถรองรับการดำเนินการด้านอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

- 1) ทรัพยากรพันธุกรรมข้าวได้รับการอนุรักษ์ ดูแลรักษาและฟื้นฟู
- 2) อาคารและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้สำหรับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้สามารถรองรับการดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวได้ทั้งระบบ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ
 - 1.1) เชื้อพันธุ์ข้าว จำนวน 2,500 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ ได้รับการปลูกฟื้นฟู มีความงอกมากกว่า 95 เปอร์เซ็นต์ มีปริมาณเพียงพอสำหรับให้บริการ
 - 1.2) จัดส่งเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวไปเก็บรักษาที่ธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชโลกสวาลบาร์ด ราชอาณาจักรนอร์เวย์ ไม่น้อยกว่า 100 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ จำนวน 1 ครั้งต่อปี
 - 1.3) ให้บริการเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการศึกษา วิจัยและการใช้ประโยชน์ที่มีใช้เพื่อการค้า แก่นักวิจัย เกษตรกร สถาบันการศึกษาและผู้ที่สนใจอย่างน้อย 250 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ต่อปี

- 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
 - 2.1) เชื้อพันธุ์ข้าวที่มีความมีชีวิตลดลงได้รับการปลูกฟื้นฟูเพื่อต่ออายุทรัพยากรพันธุกรรม
 - 2.2) อาคารศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ (ธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าว) เครื่องมืออุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และโรงเรือนที่ใช้ในการปฏิบัติงาน อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน
 - 2.3) มีความพร้อมในด้านแรงงานและวัสดุสิ้นเปลืองที่สามารถรองรับการดำเนินการด้านอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงาน และผลสำเร็จ

- 1) ดำเนินการบำรุงรักษาซ่อมแซมระบบห้องเย็นและความชื้น การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์และครุภัณฑ์ ในห้องปฏิบัติการ จำนวน 4 ห้อง
- 2) ดำเนินการดูแลบำรุงรักษาแหล่งอนุรักษ์ข้าวป่าในสภาพธรรมชาติ จำนวน 2 แห่ง
- 3) ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบการอนุรักษ์ โดยปลูกฟื้นฟูเชื้อพันธุ์ข้าว นวดทำความสะอาดเมล็ดลดความชื้น ทดสอบความงอก และจัดเก็บในห้องอนุรักษ์ จำนวน 2,500 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์
- 4) ให้บริการเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแก่นักวิจัย สถาบันการศึกษา หน่วยงาน และเกษตรกร จำนวน 19 ราย 458 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ (ตารางที่ 1)
- 5) ให้ความรู้ด้านเชื้อพันธุ์ข้าว การเก็บรักษาเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าว แก่สถาบันการศึกษา ประชาชนทั้งไทยและต่างประเทศ จำนวน 3 ครั้ง (ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 และภาพที่ 3)
- 6) จัดส่งเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวไปเก็บรักษาที่ธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชโลกสวาลบาร์ด ราชอาณาจักรนอร์เวย์ จำนวน 300 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565 (ภาพที่ 4)

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ตัวอาคารและระบบทำความเย็นมีการใช้งานมากกว่า 40 ปี ส่งผลให้ระบบทำความเย็นชำรุดอยู่บ่อยครั้ง จึงต้องการงบประมาณสนับสนุน เพื่อจัดซื้อเครื่องทำความเย็นใหม่ทั้งระบบ

ต้อนรับหม่อมราชวงศ์หญิงเพ็ญศิริ จักรพันธ์ และคณะเจ้าหน้าที่จากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย

ต้อนรับคณะอาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดนครนายก

ต้อนรับคณะเจ้าหน้าที่จากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

การจัดเก็บกล่องใส่ตัวอย่างเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวที่ส่งจากประเทศไทย ภายในห้องอนุรักษ์ของธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชโลกสวาลบาร์ด (The Svalbard Global Seed Vault)

ตารางที่ 1 ข้อมูลการให้บริการเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าว

ลำดับ	ชื่อโครงการ	ผู้ขออนุญาต (ระบุนหน่วยงาน)	ผลการศึกษาวิจัยที่ คาดว่าจะได้รับ
1	ปลูกขยายพันธุ์สำหรับการบริโภคในครัวเรือนที่อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย	นายธณูวัฒน์ สิงห์สวัสดิ์	การอนุรักษ์
2	ปลูกขยายพันธุ์สำหรับการบริโภคในครัวเรือนที่อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย	นางประเสริฐ เขียมสมบูรณ์	การอนุรักษ์
3	ปลูกขยายพันธุ์สำหรับการบริโภคที่อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์	นายวรวิทย์ วิทยาวิโรจน์	การอนุรักษ์
4	ปลูกอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ในพื้นที่ของตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	นายสุรพล สูดากแก้ว	การอนุรักษ์
5	ปลูกขยายพันธุ์และส่งเสริมให้เกษตรกรทำนาข้าวของตำบลนาดี ปลูกอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง	องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี	การอนุรักษ์
6	ปลูกแสดงพันธุ์เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ ให้กับชุมชนและผู้สนใจทั่วไป	วิสาหกิจชุมชนบ่อแก้ว พัฒนาเกษตรยั่งยืน	การอนุรักษ์
7	ปลูกเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานงานอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองในอดีต	บริษัท แดลัม ออร์แกนิก จำกัด	การอนุรักษ์
8	ตรวจสอบศักยภาพในการต้านทานต่อโรคไหม้	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	ทราบพันธุ์ข้าวที่ต้านทานต่อโรคไหม้
9	โครงการ “ศึกษาพัฒนาการจัดการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 และข้าวพันธุ์พื้นเมืองท้องถิ่น	ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา	การอนุรักษ์
10	โครงการ “คัดสายพันธุ์บริสุทธิ์ข้าวพื้นเมืองเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น”	ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย	การอนุรักษ์
11	โครงการ “การปรับปรุงพันธุ์ข้าวเจ้าหอมไวต่อช่วงแสงคุณภาพดีที่ให้ผลผลิตสูง”	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	แหล่งพันธุกรรมในการปรับปรุงพันธุ์ข้าว
12	ปลูกอนุรักษ์และศึกษาเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองภาคใต้	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	การอนุรักษ์
13	โครงการ “คัดสายพันธุ์บริสุทธิ์ข้าวพื้นเมืองเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น”	ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร	การอนุรักษ์
14	โครงการข้าวพื้นเมือง	ศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา	การอนุรักษ์
15	ปลูกทดสอบหาข้อมูลประกอบการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนน้ำท่วมฉับพลันและข้าวหน้าน้ำลึก	ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี	แหล่งพันธุกรรมในการปรับปรุงพันธุ์ข้าว
16	โครงการ “การศึกษาลักษณะและคุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของข้าวพื้นเมืองเฉพาะถิ่น”	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	การอนุรักษ์
17	โครงการ “การพัฒนาชุดเครื่องหมายดีเอ็นเอสำหรับการปรับปรุงพันธุ์ข้าว”	สถาบันวิทยาศาสตร์ ข้าวแห่งชาติ	เครื่องหมายดีเอ็นเอที่ใช้ในงานปรับปรุงพันธุ์
18	งานวิจัยค้นหาและพัฒนาเครื่องหมายโมเลกุลโดยใช้เทคนิคการแยกลำดับนิวคลีโอไทด์	สถาบันวิทยาศาสตร์ ข้าวแห่งชาติ	เครื่องหมายดีเอ็นเอที่ใช้ในงานปรับปรุงพันธุ์
19	โครงการ “การใช้ประโยชน์เชื้อพันธุ์ข้าวจากธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม”	ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี	การอนุรักษ์

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

ด้วยระบบการค้าในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันสูง จึงมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเพื่อลดปริมาณ การนำเข้า และควบคุมคุณภาพสินค้าที่จะรับซื้อ ประกอบกับเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติทางการเกษตรมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม กรมการค้าข้าวจึงได้ ดำเนินการโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเกษตรกรผู้ผลิต ผู้ประกอบการแปรรูปคัดบรรจุผลิตภัณฑ์ข้าว ตลอดจน

อนึ่ง กระบวนการตรวจสอบรับรองตลอดห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่การปลูกข้าวของเกษตรกร จากนั้นจะได้เป็น ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานข้าว GAP / ข้าวอินทรีย์ ซึ่งเป็นการจัดเตรียมวัตถุดิบ เพื่อป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตในโรงสีข้าว GMP หลังจากนั้นสินค้าข้าวที่ได้จะถูกขนส่งไปที่ร้านค้าก่อนถึงมือ ผู้บริโภค ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้บริโภคในประเทศได้บริโภคข้าวที่มีคุณภาพดีและยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในต่างประเทศอีกด้วย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบและรับรอง ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว GAP Seed ระบบการผลิตข้าว GAP และระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ ระบบ GMP โรงสีข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าว Q ให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2) เพื่อตรวจสอบและรับรองมาตรฐานระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว GAP Seed ระบบการผลิตข้าว GAP และระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ ระบบ GMP โรงสีข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าว Q ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
- 3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวนาได้มีโอกาสใช้เมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพอย่างเพียงพอจากการดำเนินงานรวบรวม/ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของผู้ประกอบการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผลผลิต และตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลผลิต

- 1) ผลผลิตเชิงปริมาณ กลุ่มเกษตรกรที่ขอรับการรับรอง ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานการผลิตข้าว

คุณภาพ

- 2) ผลผลิตเชิงคุณภาพ ร้อยละของแปลงข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวนแปลงข้าวที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น 50,000 แปลง
- 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ร้อยละของแปลงข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 และเกษตรกรนำไปรับรองไปใช้เพิ่มมูลค่าข้าว ร้อยละ 50

ผลการดำเนินงาน

รายการ	เป้าหมาย	ผลการตรวจสอบและรับรอง			
		กลุ่ม	ราย	แปลง	ไร่
1. ระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว - แบบกลุ่ม (แหล่งผลิต) - สถานที่รวบรวม	- -	20 3 แห่ง	357 3,504,218 กิโลกรัม	634 -	7,858.25 -
2. ระบบการผลิตข้าว GAP (นาแปลงใหญ่)	627 กลุ่ม	517	15,068	16,541	207,411
3. ระบบการผลิตข้าว GAP	-	168	6,210	6,883	74,519.75
4. ระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ (๑ ล้านไร่)	2,442 กลุ่ม	2,377	49,763	57,941	379,812.25
5. ระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ (นอกล้านไร่)	-	123	2,737	3,186	31,527.25
6. ระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ (การแปรรูปและการคัดบรรจุ)	10 ราย		11	43 สินค้าข้าว	696,717 กิโลกรัม
7. ระบบการผลิตโรงสีข้าว GMP			6		
8. มาตรฐานสินค้าข้าว Q			16	33 สินค้าข้าว	7,972,260 กิโลกรัม
9. เครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้			5	5 สินค้าข้าว	
10. ตรวจสอบติดตามสถานประกอบการธุรกิจ เมล็ดพันธุ์ควบคุมข้าวเปลือก ตาม พ.ร.บ. พันธุ์พืชฯ คุณภาพดีที่ให้ผลผลิตสูง	500 แห่ง		1,225 แห่ง		
11. จัดพิมพ์ใบรับรอง เอกสารแจ้งผลการตรวจฯ และเอกสารประกอบการตรวจประเมิน	1 งาน				
12. จัดทำสติกเกอร์เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน สินค้าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมรหัส รับรอง	1 งาน				
13. สัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่กอง ตรวจสอบรับรองมาตรฐานข้าวและผลิตภัณฑ์	40 คน		40		
14. สัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบ การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว	100 คน		86		
15. ฝึกอบรม หลักสูตร “สารวัตรข้าว มืออาชีพ”	100 คน		81		
16. ฝึกอบรม หลักสูตร “การพัฒนาผู้ตรวจ ประเมินระบบการผลิตข้าว GAP”	40 คน		40		

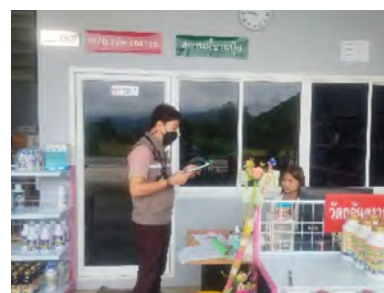
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาชมนิทรรศการของกรมการข้าว เนื่องในวันข้าวและชาวนา ประจำปี พ.ศ. 2565

การถ่ายทอดให้ความรู้ด้านมาตรฐานและกระบวนการผลิตข้าว GAP

พิธีปล่อยขบวนสารวัตรข้าว ออกติดตาม ควบคุม สถานประกอบการ

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

กรมการข้าวส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตในระบบเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกกระดับมาตรฐาน และบริหารจัดการผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน ในเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวตามระบบนิเวศ มีการวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีการกำหนดเป้าหมายการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุกขั้นตอนจนถึงการเชื่อมโยงตลาดกับภาคเอกชนแบบประชารัฐ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีการส่งเสริมแปลงใหญ่ ตั้งแต่ ปี 2559 -2565 รวมจำนวน 3,194 แปลง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 247,332 ราย พื้นที่ 3,424,322.34 ไร่ และยังคงดำเนินงานโครงการในปีปัจจุบันโดยมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้

1) เกษตรกรต้องมีการรวมตัวกัน 30 คน ขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกัน 300 ไร่ ขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องเป็นแปลงติดกัน เป็นผืนเดียวแต่ควรมีพื้นที่อยู่ภายในชุมชนใกล้เคียงกัน

2) เกษตรกรต้องสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และควรมีกระบวนการรวมกลุ่ม แต่หากยังไม่เป็นกลุ่ม ต้องเป็นกลุ่มที่สามารถนำมาพัฒนาให้เกิดเป็นกลุ่มต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิต มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เป้าหมาย

1) กลุ่มนาแปลงใหญ่ จำนวน 485 แปลง (แปลงต่อเนื่อง ปี 2563 : 353 แปลง แปลงต่อเนื่อง ปี 2564 : 103 แปลง และแปลงใหม่ ปี 2565 : 29 แปลง) มีการวางแผนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลผลิต และเพิ่มผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งการจัดการคุณภาพ และการตลาดครบวงจร

2) เพิ่มศักยภาพกลุ่มนาแปลงใหญ่ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง จำนวน 15,000 ไร่

3) เพิ่มศักยภาพกลุ่มนาแปลงใหญ่ให้ผลิตข้าวเจ้าพันธุ์คุณภาพดีตามความต้องการของตลาด จำนวน 20,000 ไร่

ตัวชี้วัด

1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1.1) กลุ่มนาแปลงใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ มีผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ตามชนิดพันธุ์

1.2) กลุ่มนาแปลงใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ มีต้นทุนการผลิตข้าวลดลง ร้อยละ 10 ตามชนิดพันธุ์

2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

2.1) จำนวนแปลงใหญ่ปีที่ 1 (ปี 2565) ที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2.2) จำนวนแปลงใหญ่ปีที่ 2 (ปี 2564) ที่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2.3) จำนวนแปลงใหญ่ปีที่ 3 (ปี 2563) ที่มีผลผลิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

ผลการดำเนินงาน

1) ดำเนินการส่งเสริมกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวในพื้นที่ 60 จังหวัด จำนวน 485 แปลง มีเกษตรกรทั้งสิ้น 28,738 ราย และมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 367,936.88 ไร่ ดังนี้

ปีดำเนินการ	จำนวนแปลง	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
ปี 2563 (แปลงต่อเนื่องปีที่ 3)	353	21,080	272,100.68
ปี 2564 (แปลงต่อเนื่องปีที่ 2)	103	5,805	76,022.95
ปี 2565 (แปลงใหม่ปีที่ 1)	29	1,853	19,813.25
รวมทั้งสิ้น	485	28,738	367,936.88

2) เพิ่มศักยภาพกลุ่มนาแปลงใหญ่ในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง จำนวน 16 กลุ่ม เกษตรกร 868 ราย ในพื้นที่ 4 จังหวัด รวมจำนวนพื้นที่ 13,477.50 ไร่ ดังนี้

ที่	ศูนย์วิจัยข้าว / ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)
1	ศูนย์วิจัยข้าวร้อยเอ็ด	ยโสธร	5	311	2,681.00
2	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ	3	80	554.50
3	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	6	298	5,384.00
4	ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น	มหาสารคาม	2	179	4,828.00
รวมทั้งสิ้น			16	868	13,477.50

3) เพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว กข43 และข้าวเจ้าพื้นนุ่มคุณภาพดี จำนวน 34 กลุ่ม เกษตรกร 1,285 ราย ในพื้นที่ 9 จังหวัด รวมจำนวนพื้นที่ 20,330 ไร่ ดังนี้

ที่	ศูนย์ที่รับผิดชอบ	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)
1	สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ	สุพรรณบุรี	2	88	871
		กาญจนบุรี	1	58	631
2	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก	พิษณุโลก	15	586	11,110
3	ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี	ปทุมธานี	3	74	1,345
4	ศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	1	24	415
5	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	ราชบุรี	2	80	942.50
		ประจวบคีรีขันธ์	1	34	383
6	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	นครปฐม	2	54	619.50
		เพชรบุรี	7	260	4,013
รวมทั้งสิ้น			34	1,285	20,330.00

ผลการดำเนินงาน

1) กิจกรรมส่งเสริมการทำนาแบบแปลงใหญ่

1.1) การบริหารจัดการชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนชาวนา และองค์กรชาวนา

* จัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกและขอบเขตแปลงลงในระบบ Co-farm. doae.go.th จำนวน จำนวน 1,550 ราย

* จัดเวทีชุมชน ดำเนินการ จำนวน 485 แปลง

* จัดประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับผู้นำกลุ่มนาแปลงใหญ่ ดำเนินการ จำนวน 54 จังหวัด

1.2) การพัฒนาด้านการผลิต

1.2.1) การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กลุ่มเกษตรกร จำนวน 481 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 506,000 กิโลกรัม

1.2.2) สนับสนุนเครื่องคัดทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กลุ่มแปลงใหญ่ยืมใช้งานจำนวน 26 เครื่อง

1.2.3) การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ดำเนินการได้ จำนวน 473 แปลง

1.2.4) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพให้เกษตรกรแปลงใหญ่ ได้แก่

- ไถกลบตอซัง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน จำนวน 45 แปลง

- ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จำนวน 35,400 ลิตร

- บริการวิเคราะห์และให้คำแนะนำการจัดการดิน - น้ำ - พืช จำนวน 77 แปลง

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน จำนวน 484 แปลง

1.2.5) ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่ มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการศัตรูข้าว ติดตามให้คำแนะนำและกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 485 แปลง ดังนี้

- จัดอบรมกระบวนการเรียนรู้ตามโรงเรียนเกษตรกรด้านการบริหารจัดการศัตรูข้าว จำนวน 880 ราย

- ส่งเสริมการใช้เชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูข้าว สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตขยายชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูข้าว ได้แก่ ไตรโคโรเดอร์มา บีวเวอร์เรีย และเมตาโรเซียม จำนวน 485 แปลง รวมปริมาณการผลิตทั้งสิ้น 304,787 กิโลกรัม ซึ่งมีการนำไปใช้ในพื้นที่นาข้าวไม่น้อยกว่า 318,809 ไร่

1.2.6) จัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS จำนวน 38,979 ราย และได้สำรวจและแจ้งเป้าหมายกลุ่มนาแปลงใหญ่ที่มีความพร้อมเข้ารับการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าว GAP แบบกลุ่ม และผ่านการตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre Audit) ให้กองตรวจรับรองมาตรฐานข้าวและผลิตภัณฑ์ เพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรมการตรวจรับรองในปีงบประมาณถัดไป จำนวนทั้งสิ้น 497 กลุ่ม

1.2.7) จัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต ดำเนินการ จำนวน 58 จังหวัด

1.2.8) การถ่ายทอดความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- จัดทำคู่มือโครงการฯ จำนวน 350 เล่ม และคู่มือปฏิบัติงาน Smart Assistant Officer (AO) จำนวน 150 เล่ม

- จัดทำคู่มือ GAP 02 จำนวน 9,010 เล่ม และคู่มือประจำตัวเจ้าหน้าที่ ในการเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรสู่มาตรฐานการตรวจรับรองการผลิตข้าวคุณภาพ GAP จำนวน 180 เล่ม

1.2.9) จัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวระดับเขต เนื่องในวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ ประจำปี 2565 โดยจัดขึ้นในระดับเขต 3 เขต

- ระดับเขตภาคใต้ จัดงานเมื่อวันที่ 20 - 21 มิถุนายน 2565 ณ โรงเรียนบ้านกระอาน อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยมี ดร.ทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการเปิดงาน

- ระดับเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดงานเมื่อวันที่ 23 - 25 มิถุนายน 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี นายอลงกรณ์ พลบุตร ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการเปิดงาน

- ระดับเขตภาคเหนือ จัดงานเมื่อวันที่ 29 - 30 มิถุนายน 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยมี ดร.ทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในการเปิดงาน

1.3) การพัฒนาด้านการตลาด โดยการประชุมเพื่อเชื่อมโยงเพื่อสร้างข้อตกลงด้านการตลาด (ผู้ประกอบการพบผู้ผลิต) ดำเนินการ จำนวน 7 จังหวัด

1.4) การบริหารจัดการโครงการ

1.4.1) จัดประชุมเพื่อหารือการดำเนินงานโครงการฯ ร่วมกับหน่วยงานบูรณาการ ผ่านระบบออนไลน์ Zoom Meeting

- 1.4.2) จัดสัมมนาวางแผนการดำเนินงานนาแปลงใหญ่ ปี 2565 มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 59 คน
- 1.4.3) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2565 ในรูปแบบ Onsite มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมทั้งสิ้น 231 คน
- 1.4.4) อบรมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยปฏิบัติงานในโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ปี 2565 หลักสูตร พัฒนาความรู้และทักษะเพื่อเพิ่มสมรรถนะของ Smart Assistant และมีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 126 คน

1.4.5) ประชุมติดตามผลการดำเนินงาน ร่วมกับกองเมล็ดพันธุ์ข้าว กองวิจัยและพัฒนาข้าว สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวและศูนย์วิจัยข้าวที่เกี่ยวข้อง

2) กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

- 2.1) การจัดเวทีชุมชน ดำเนินการ จำนวน 868 ราย
- 2.2) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 134,475 กิโลกรัม
- 2.3) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยการเก็บตัวอย่างดินและการตรวจวิเคราะห์ดิน ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ดิน จำนวน 868 ราย สนับสนุนปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยจัดหาปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดและปุ๋ยเคมี จำนวน 11,400 กิโลกรัม ในพื้นที่ 14,048.50 ไร่
- 2.4) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต โดยการจัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ดังนี้
- 2.4.1) ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS แปลงต่อเนื่อง ได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 1,624 ราย
- 2.4.2) การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพ (การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว) ได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 822 ราย

3) กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว กข43 และข้าวเจ้าพื้นนุ่มคุณภาพดี

- 3.1) การจัดเวทีชุมชน ดำเนินการ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี พิจิตร โลกพระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี นครปฐม เพชรบุรี และจังหวัดปทุมธานี
- 3.2) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว กข43 ปริมาณ 16,200 กิโลกรัม กข79 ปริมาณ 112,725 กิโลกรัม กข87 ปริมาณ 74,350 กิโลกรัม รวมทั้งสิ้น 203,275 กิโลกรัม
- 3.3) การตรวจคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ดำเนินการได้ จำนวน 142 ตัวอย่าง
- 3.4) ถ่ายทอดความรู้โดยการจัดเวทีเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และด้านการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ด้าน ICS มีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 1,234 ราย
- 3.5) การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานข้าว GAP โดยได้สำรวจเป้าหมายเกษตรกรผู้มีความพร้อมในการขอการรับรองการผลิตข้าว GAP แบบกลุ่ม ที่ผ่านการตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre-Audit) โดยเกษตรกรที่ผ่านการตรวจประเมินเบื้องต้นเพื่อขอรับการตรวจรับรอง จำนวน 36 กลุ่ม เกษตรกร 466 ราย
- 3.6) การพัฒนาด้านการตลาด ดำเนินการจัดประชุมเพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาดในระดับภูมิภาค จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดพิจิตร

ผลสำเร็จ

การดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2565 ในด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต และรายได้ที่เพิ่มขึ้น ของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พบว่า กลุ่มแปลงใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถลดต้นทุนการผลิตได้เฉลี่ย 395.99 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.58 มีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 79.37 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.46 และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,391.09 บาทต่อต้น คิดเป็นร้อยละ 45.71 โดยสรุปได้ ดังนี้

1) ต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

1.1) แปลงใหญ่ ปี 2563 ดำเนินการมาเป็นปีที่ 3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีต้นทุนการปลูกข้าวลดลงเฉลี่ย 284.91 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.12

1.2) แปลงใหญ่ ปี 2564 ดำเนินการมาเป็นปีที่ 2 เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีต้นทุนการปลูกข้าวลดลงเฉลี่ย 167.93 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.50

1.3) แปลงใหญ่ ปี 2565 ดำเนินการมาเป็นปีแรก เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีต้นทุนการปลูกข้าวลดลงเฉลี่ย 544.33 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.16

- 2) การเพิ่มผลผลิตของเกษตรกร
 - 2.1) แปลงใหญ่ ปี 2563 มีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 74.55 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.95
 - 2.2) แปลงใหญ่ ปี 2564 มีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 76.05 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.92
 - 2.3) แปลงใหญ่ ปี 2565 มีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 48.94 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.58
- 3) ด้านรายได้ของเกษตรกร
 - 3.1) แปลงใหญ่ ปี 2563 ซึ่งเป็นแปลงดำเนินการในปีที่ 3 และมีการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ 2565 ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ย 733.32 บาทต่อตัน คิดเป็นร้อยละ 19.38
 - 3.2) แปลงใหญ่ ปี 2564 ซึ่งเป็นแปลงดำเนินการในปีที่ 2 ซึ่งจากการส่งเสริมการดำเนินงานปีงบประมาณ 2565 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ย 1,786.16 บาทต่อตัน คิดเป็นร้อยละ 52.40
 - 3.3) แปลงใหญ่ ปี 2565 ซึ่งเป็นแปลงดำเนินการในปีแรก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ย 1,497.53 บาทต่อตัน คิดเป็นร้อยละ 49.13 (ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลสรุปผลโครงการฯ จำนวน 345 แปลง (เป้าหมาย 485 แปลง) สรุป ณ วันที่ 10 มีนาคม 2566)

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาอุปสรรค

- 1.1) เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การดำเนินงานต้องเป็นไปตามมาตรการที่จังหวัดกำหนด การดำเนินกิจกรรม ในบางพื้นที่จึงล่าช้ากว่าแผนที่วางไว้
- 1.2) ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย น้ำมันเชื้อเพลิง ปรับตัวสูงขึ้น จึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกร สูงขึ้นกว่าในปีที่ผ่านมา และในบางพื้นที่ประสบภัยพิบัติฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม และบางพื้นที่พบการระบาดของโรคพืช เช่น โรคไหม้คอรวง โรคถอดฝักดาบ โรคจุดสีน้ำตาล ทำให้ผลผลิตข้าวลดลง
- 1.3) การเชื่อมโยงตลาดข้าวทั่วไป และข้าว GAP ในนาแปลงใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องด้วยหลายปัจจัย เช่น บางพื้นที่ไม่มีโรงสี GMP ในการรับซื้อข้าว GAP และราคาขายข้าว GAP และข้าวทั่วไปไม่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกษตรกรไม่มีความสนใจในการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP
- 1.4) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้อ่อนแอมีอุปสรรคในการจัดทำเอกสารในการรับรอง GAP ซึ่งมีเอกสารและแบบบันทึกจำนวนมาก

2) ข้อเสนอแนะ

- 2.1) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้เกษตรกรให้มีช่องทางการตลาดและสามารถขยายช่องทางการจำหน่าย ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในช่องทางอื่น ๆ ให้มากขึ้น
- 2.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตกลงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในด้านการเชื่อมโยงตลาดข้าวทั่วไป และข้าว GAP

การจัดสัมมนา/อบรม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ

การจัดเวทีชุมชน

การประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับผู้นำกลุ่มนาแปลงใหญ่

เครื่องตัดทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ข้าว

การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพให้เกษตรกรแปลงใหญ่

กระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการศัตรูข้าวและการใช้เชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูข้าว

การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว

การจัดทำแปลงเรียนรู้และสาธิต

วันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวระดับเขตเนื่องในวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ 2565

คู่มือโครงการ

คู่มือการปฏิบัติงาน AO

คู่มือ GAP 02

คู่มือประจำตัวเจ้าหน้าที่

การติดตามของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการขยายศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

จากแนวโน้มความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มากขึ้น และชาวนาหันมาเห็นความสำคัญของการใช้เมล็ดพันธุ์ดี เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้ต่ำลง การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีจากทุกภาคส่วนยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางตลาดได้ กรมการข้าวจึงได้มีแนวทางการจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มเติมในจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวมาก จังหวัดที่ห่างไกลแหล่งเมล็ดพันธุ์ และจังหวัดที่มีปัญหาขาดแคลน เมล็ดพันธุ์ เพื่อให้มีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เพียงพอต่อความต้องการของชาวนาได้อย่างทั่วถึงและทันฤดูกาล ลดปัญหาการเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ข้าว สร้างความมั่นคงของเมล็ดพันธุ์ข้าวและความมั่นคงทางอาหาร กรณีการสำรองเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ตรึงราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวและป้องกันการผูกขาดด้านเมล็ดพันธุ์ รองรับการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชชนิดอื่น ๆ ที่ขาดแคลน เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พืชปืยสด และเป็นการเพิ่มศูนย์บริการชาวนา เพื่อถ่ายทอดความรู้และให้บริการชาวนาได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) ขยายศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยการจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มเติมในแหล่งพื้นที่เพาะปลูกข้าว ต่อเนื่องจากปี 2564 จำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี
- 2) เพิ่มหน่วยส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในส่วนภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม และกระจายอย่างทั่วถึงและครบถ้วนทุกด้าน
- 3) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาการเมล็ดพันธุ์ และฝึกปฏิบัติ ของ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

กิจกรรมหลัก

- 1) ก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ ต่อเนื่องจากปี 2564 จำนวน 1 แห่ง
- 2) ก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี ต่อเนื่องจากปี 2564 จำนวน 1 แห่ง

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) ความก้าวหน้าการก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ จำนวน 1 แห่ง แล้วเสร็จ 100%
- 2) ความก้าวหน้าการก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี จำนวน 1 แห่ง แล้วเสร็จไม่น้อยกว่า 48%

ผลการดำเนินงาน

- 1) การก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ จำนวน 1 แห่ง วงเงินตามสัญญา 102,988,866 บาท จำนวนงวดงานรวมทั้งสิ้น 24 งวดงาน ดำเนินการส่งมอบและตรวจรับงานสะสม จำนวน 19 งวด เบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 82,399,092.80 บาท ความก้าวหน้าการก่อสร้าง 80%
- 2) การก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี จำนวน 1 แห่ง วงเงินตามสัญญา 259,500,000 บาท จำนวนงวดงานรวมทั้งสิ้น 30 งวดงาน ดำเนินการส่งมอบและตรวจรับงาน จำนวน 1 งวด เบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 10,042,650 บาท ความก้าวหน้าการก่อสร้าง 3.87%

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาอุปสรรค

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน การขนส่งสินค้าและวัสดุก่อสร้าง ทำให้การดำเนินงานก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรีล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

2) ข้อเสนอแนะ

ควรติดตามและเร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

ก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิ

กิจกรรมพัฒนาเครือข่ายการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว

กรมการข้าวได้สนับสนุนภาคเอกชนและหน่วยงานอื่นในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพโดยมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และจัดตั้งชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวขึ้นทั่วประเทศจำนวน 50 ชมรม ตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มีความพร้อมในการพัฒนาด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยมุ่งเน้นการผลิตอย่างมืออาชีพให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ได้อย่างยั่งยืนและเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนต่อไปเพื่อให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์สามารถเป็นกำลังสำคัญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ดังนั้น กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าวจึงได้ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิตข้าว เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้กับสมาชิกสมาคม/ชมรม ให้มีความเข้มแข็งสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพอย่างมืออาชีพ รวมทั้งบูรณาการร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกภาคส่วนในการดำเนินการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกรได้อย่างเพียงพอ ทัวถึง และยั่งยืน

กิจกรรมหลัก

1. ประชุมสมาชิกสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง 80 ราย
2. ตรวจสอบติดตามร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good Rice Seed Shop
3. ตรวจสอบติดตามและต่ออายุใบรับรองร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good Rice Seed Shop

เป้าหมาย

1. เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ประกอบด้วย สมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว (50 ชมรม) สามารถผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่
2. ร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good rice seed shop ที่ได้รับการตรวจรับรองและต่ออายุไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ผ่านการรับรอง ในปี 2564

ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จ

1. เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วประเทศ จำนวน 1 สมาคม และ 50 ชมรม สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตามมาตรฐานได้ไม่ต่ำกว่า 240,100 ตัน
2. มีร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good rice seed shop ที่ผ่านการตรวจติดตาม ปี 2564 และร้านที่เข้าร่วมและผ่านการประเมินใหม่ ในปี 2565 รวมทั้งสิ้น 254 ร้าน

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนการผลิตข้าว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการคลัง ได้ร่วมกันจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ภายใต้นโยบายการตลาดนำการผลิต ประกอบด้วย 5 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงกำหนดอุปสงค์และอุปทาน 2) ช่วงการผลิต 3) ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว 4) ช่วงการตลาดในประเทศ และ 5) ช่วงการตลาดต่างประเทศ เพื่อดำเนินการวางแผนการผลิตข้าวให้ตรงกับความต้องการของตลาดทั้งชนิด ปริมาณ คุณภาพ และเวลา และเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกที่จะช่วยให้ชาวนาจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่เหมาะสม ซึ่งได้ดำเนินแผนงานโครงการ และมาตรการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำเป็นประกาศพื้นที่ส่งเสริมการปลูกข้าว รอบที่ 1 (นาปี) และรอบที่ 2 (นาปรัง) แยกเป็นรายจังหวัด รายอำเภอ และรายชนิดข้าว รวมทั้งกำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินแผนงาน โครงการและมาตรการต่าง ๆ ภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดทำแผนปฏิบัติการราชการของกรมการข้าวให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดทำประกาศพื้นที่ส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2564/65 รอบที่ 2 และปีการผลิต 2565/66 รอบที่ 1 แยกเป็นรายจังหวัด รายอำเภอ และรายชนิดข้าว
- 2) เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าว โดยใช้หลักการตลาดนำการผลิต
- 3) เพื่อส่งเสริมการปลูกข้าวในพื้นที่ที่เหมาะสม
- 4) เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร
- 5) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมการข้าว ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้าวไทย แผนในแต่ละระดับ และแผนปฏิบัติการกรมการข้าว ระยะ 20 ปี

ผลการดำเนินงาน

- 1) กิจกรรมการวางแผนการผลิตข้าวภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร
 - 1.1) จัดทำประกาศพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2564/65 รอบที่ 2 (นาปรัง) โดยได้จัดทำเอกสารเผยแพร่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว พื้นที่ 9.029 ล้านไร่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน กำกับดูแลพื้นที่ปลูกข้าวในระดับจังหวัดและประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ณ เดือนมีนาคม 2566 รายงานผลพยากรณ์การผลิตข้าวนาปรัง ปี 2565 พื้นที่เพาะปลูก 9.547 ล้านไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 9.518 ล้านไร่ และผลผลิตข้าว 6.171 ล้านตัน
 - 1.2) จัดสัมมนาการขับเคลื่อนแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2565/66 ระหว่างวันที่ 21 – 23 มีนาคม 2565 ณ โรงแรมเดอะไพเวสท์ บีช รีสอร์ท แอนด์สปา อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในนโยบายและแนวทางการดำเนินงานแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขการดำเนินงาน การกำกับดูแลการติดตามการผลิตข้าวภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนา รวมทั้งสิ้น 100 คน

- 1.3) จัดประชุมคณะอนุกรรมการนโยบายและบริหารข้าวแห่งชาติด้านการผลิต ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2565 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประภัตร โพธสุธน) เป็นประธานการประชุม ร่วมกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาและมีมติเห็นชอบ ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายการผลิตข้าว ปีการผลิต 2565/66 จำนวน 30.033 ล้านตันข้าวเปลือก 2) วางแผนการผลิตข้าว ปีการผลิต 2565/66 พื้นที่ 66.276 ล้านไร่ คาดการณ์ผลผลิต 30.033 ล้านตันข้าวเปลือก แยกเป็น รอบที่ 1 พื้นที่ 59.420 ล้านไร่ คาดการณ์ผลผลิต 25.566 ล้านตันข้าวเปลือก และรอบที่ 2 พื้นที่ 6.856 ล้านไร่ คาดการณ์ผลผลิต 4.467 ล้านตันข้าวเปลือก โดยพื้นที่และผลผลิตข้าวรอบที่ 2 สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น สถานการณ์ราคา และภัยธรรมชาติ และ 3) การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย

ส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 รอบที่ 1 แยกเป็นรายชนิดข้าว รายจังหวัด และรายอำเภอ พื้นที่ 59.420 ล้านไร่ ประกอบด้วย ข้าวหอมมะลิ 26.000 ล้านไร่ ข้าวหอมไทย 1.800 ล้านไร่ ข้าวเจ้า 15.500 ล้านไร่ ข้าวเหนียว 15.700 ล้านไร่ และข้าวตลาดเฉพาะ 0.420 ล้านไร่

1.4) จัดทำประกาศพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2565/66 รอบที่ 1 (นาปี) โดยได้จัดทำเอกสารเผยแพร่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว พื้นที่ 59.420 ล้านไร่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน กำกับดูแลพื้นที่ปลูกข้าวในระดับจังหวัดและประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เดือน ตุลาคม 2565 รายงานผลพยากรณ์การผลิตข้าวนาปี ปี 2565 พื้นที่เพาะปลูก 62.917 ล้านไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 60.063 ล้านไร่ และผลผลิตข้าว 26.703 ล้านตัน

1.5) จัดทำแผนปฏิบัติงานแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2565/66 โดยได้รวบรวมโครงการสำคัญต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิตและด้านการตลาด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบการกำกับดูแลการบริหารจัดการข้าวตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด

1.6) จัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมการข้าวระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติราชการของกรมการข้าว ประจำปี 2566 เพื่อให้ส่วนราชการในสังกัดกรมการข้าวใช้เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนในแต่ละระดับ และเกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมตามที่กำหนดไว้ มุ่งสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับชาติต่อไป

2) กิจกรรมติดตามนิเทศงานภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร

การสำรวจพื้นที่ปลูกข้าวรายจังหวัดและการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปี 2565 เพื่อรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในพื้นที่และนำมาปรับปรุงหรือกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการข้าว

โครงการการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

โครงการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืชมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามแนวทางการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิต เป็น ลดต้นทุนการผลิตลดระยะเวลาในการทำงาน และยกระดับมาตรฐานในการผลิตข้าว เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรของประเทศไทย ในตลาดโลก ภายใต้ขับเคลื่อนของคณะทำงานขับเคลื่อนเกษตรอัจฉริยะ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาคการเกษตร อาทิ การขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ตลอดจนปัญหาความแปรปรวนของสภาพอากาศ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยอื่น ๆ เช่น การกระจายตัวของฝน ภัยแล้ง อุทกภัย ตลอดจนการแพร่ระบาดของโรค และแมลงในนาข้าว

ผลการดำเนินงาน และผลสำเร็จ

แปลงเรียนรู้การปลูกข้าวโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ มีการดำเนินการในพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ สกลนคร อุบลราชธานี ชัยนาท ปทุมธานี และสุพรรณบุรี เพื่อเป็นพื้นที่แปลงเรียนรู้ สาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการปลูกข้าว ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การจัดการแปลงจนกระทั่งเก็บเกี่ยว

เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการผลิตข้าวภายใต้โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช

จากข้อมูลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการผลิตข้าว พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการผลิตข้าวสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวได้เล็กน้อย กล่าวคือสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตได้เพียงร้อยละ 7 เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีโดยทั่วไปของเกษตรกร (ภาพที่ 2) ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตข้าวโดยทั่วไปของเกษตรกรในยุคปัจจุบันเป็นการผลิตข้าวที่ให้อายุการผลิิตต่าง ๆ ที่ค่อนข้างมาก (เกินความจำเป็น) ทำให้การเพิ่มปริมาณผลผลิตเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากข้าวในระบบผลิตในปัจจุบันนั้นให้ผลผลิตใกล้เคียงกับศักยภาพที่มีของพันธุ์ข้าว นั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ สามารถช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการแปลงได้ง่ายขึ้น ตลอดจนช่วยประเมินความต้องการปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ของข้าวได้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะที่เหมาะสมในการผลิตข้าวจึงสามารถช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าว (ต้นทุนของการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวลดลงกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีโดยทั่วไปของเกษตรกร) และเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรได้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงผลผลิตและต้นทุนการผลิตแปลงข้าวเกษตรอัจฉริยะและแปลงเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง

จังหวัด	แปลงเกษตรอัจฉริยะ		แปลงเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง	
	ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)	ต้นทุน (บาท/ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)	ต้นทุน (บาท/ไร่)
เชียงใหม่	1,052	3,686	950	4,809
เชียงราย	1,376	4,510	1,318	4,801
สกลนคร	712	3,344	680	4,454
อำนาจเจริญ	493	3,399	416	3,870
ชัยนาท	876	2,701	835	2,203
ปทุมธานี	1,070	2,856	920	4,126
สุพรรณบุรี	890	3,516	870	4,754
เฉลี่ย	924	3,516	870	4,754

ชุดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ดำเนินการ และต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. การขับเคลื่อนดำเนินงานส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ตลอดจนการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริงภายใต้โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืชนั้นเป็นไปภายใต้ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณทำให้ยังไม่สามารถขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกข้าวทั่วประเทศ
2. ในการใช้เครื่องปรับระดับดินระบบเลเซอร์ (Laser land leveling) หากในพื้นที่ที่มีความต่างระดับของดินมากจะทำให้ต้องใช้ต้นทุนในการปรับพื้นดินสูงขึ้นอีกทั้งผู้ประกอบการด้านนี้ยังมีอยู่อย่างจำกัด ในพื้นที่ที่ไม่มีผู้ประกอบการหากมีความต้องการดำเนินการ จำเป็นต้องขนส่งเครื่องจักร
3. ในระยะทางไกล ซึ่งอาจทำให้มีต้นทุนการขนส่งเครื่องจักรเพิ่มขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันถือได้ว่าการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านวิธีการใช้เครื่องปรับระดับดินระบบเลเซอร์และประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีข้อมูลองค์ความรู้ทางด้านนี้ การขยายผลจึงถือได้ว่ายังเป็นไปค่อนข้างช้า
4. เทคโนโลยีอัจฉริยะบางส่วนอาจยังมีราคาค่อนข้างสูงเกษตรกรจำนวนมากจึงยังไม่สามารถเป็นเจ้าของได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในกาส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนในรูปแบบกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี โดยให้กลุ่มเกษตรกรบริหารจัดการเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกษตรกรภายในกลุ่มและ/หรือ เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านี้ได้

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ: แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

วัตถุประสงค์

เพื่อให้กรมการข้าวมีระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะในการสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรและเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

เป้าหมาย

ทดแทนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ประสิทธิภาพต่ำ และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรมการข้าว

กิจกรรม และผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมการพัฒนาแพลตฟอร์มข้าวอัจฉริยะในการติดตามสถานการณ์การผลิตข้าว

เป็นการสำรวจข้อมูลเข้าระบบเชื่อมโยงข้อมูลของกรมการข้าวกับหน่วยงานภายนอก เพื่อบูรณาการข้อมูลภาครัฐและใช้ประโยชน์จาก Big Data ตามนโยบายรัฐบาล โดยการดำเนินการสำรวจข้อมูลจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว และข้อมูลโรคข้าวจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมการข้าว

ผลการดำเนินงาน

หน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมการข้าว ประกอบด้วย ศูนย์วิจัยข้าว 27 ศูนย์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 29 ศูนย์ และสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ 1 หน่วยงาน ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวและข้อมูลโรคข้าวจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและบันทึกข้อมูลลงในระบบ เพื่อใช้วิเคราะห์ในการติดตามสถานการณ์ การผลิตข้าวต่อไป

กิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

เป็นการบำรุงรักษาเครือข่ายส่วนกลาง เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง จัดหาเครื่องมือ วัสดุที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานตลอดจนวางแผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

ผลการดำเนินงาน

1) งานป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ได้มีการดำเนินการติดตั้งและอัปเดตโปรแกรมแอนตี้ไวรัส ให้แก่บุคลากรของกรมการข้าวส่วนกลางทั้งหมด และเพิ่มจำนวน License ของโปรแกรมแอนตี้ไวรัสให้ครอบคลุมและเพียงพอต่อการใช้งาน

2) งานบำรุงรักษาห้องศูนย์ข้อมูลเครือข่าย (Data Center) หรือห้อง Server และอุปกรณ์เครือข่ายได้ดำเนินการเปลี่ยนระบบสำรองไฟของอุปกรณ์ Switch ที่ติดตั้งตามชั้นต่าง ๆ ของอาคาร ตรวจสอบสายไฟและจัดระเบียบสายไฟภายในห้อง Server เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เชื่อมต่อ) อันเนื่องมาจากกระแสไฟฟ้าที่ผิดปกติได้ (เช่น จากความบกพร่องของระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้า หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ ฝนตกฟ้าคะนอง พายุฝน หรือจากการรบกวนของอุปกรณ์ไฟฟ้าในอาคารที่ใช้กระแสไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ ฯลฯ) ซึ่งกระแสไฟฟ้าที่ผิดปกติในแต่ละประเภท อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้

3) งานสำรองข้อมูล (Backup) มีการสำรองข้อมูลระบบงานต่าง ๆ โดยแยกตามระดับความสำคัญจากมากไปน้อย เพื่อให้ระบบพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลาซึ่งระบบสำคัญมากจะสำรองข้อมูลทุกวัน และระบบที่สำคัญน้อยจะสำรองอาทิตย์ละหนึ่งครั้ง เป็นต้น ในปัจจุบันได้สำรองระบบงานต่าง ๆ ครบทุกระบบแล้ว เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากข้อมูลเกิดการเสียหายหรือสูญหาย โดยสามารถนำข้อมูลที่สำรองไว้มาใช้งานได้ทันที

เมื่อวันที่ 23 - 25 มีนาคม 2565 มีการจัดสัมมนาเจ้าหน้าที่เพื่อให้บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมการข้าวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ประสบการณ์การทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างบรรยากาศของการร่วมกันทำงานเป็นทีมคิดร่วมกันอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเพื่อองค์กร

กิจกรรมการจัดสัมมนาโครงการพัฒนาองค์กรเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กิจกรรมที่ 3 : กิจกรรมจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

เป็นการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงให้เพียงพอต่อการใช้งานของบุคลากรกรมการข้าว ทั้งหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาค เพื่อทดแทนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของเดิมที่มีอายุใช้งานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป สามารถรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้การปฏิบัติงานตามภารกิจที่รับมอบหมาย การจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว รองรับการให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรของกรมการข้าว

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรของกรมการข้าวมีเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ จำนวน 174 เครื่อง ที่มีประสิทธิภาพสูง ทดแทนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของเดิมที่มีอายุใช้งานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้บุคลากรกรมการข้าวทั้งหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาคใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจที่รับมอบหมาย การจัดการข้อมูลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว รองรับการให้บริการหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกกรมการข้าว

โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

การเพิ่มมูลค่าข้าวไทยด้วยการพัฒนานวัตกรรมด้านการแปรรูป เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวสู่การแข่งขันในตลาดโลกได้ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีการกีดกันทางการค้าและสร้างความร่วมมือทางการค้าของประเทศที่เจริญแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของระดับราคาและการแข่งขันจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในขณะเดียวกันข้าวไทยสามารถแข่งขันในด้านคุณภาพได้ เนื่องจากในกระบวนการผลิตมีการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เช่น GAP GMP อินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งแนวทางในการยกระดับเพื่อเพิ่มมูลค่าของข้าวไทยสามารถทำได้หลายแนวทาง ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพข้าวและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ข้าวเป็นวัตถุดิบ ให้มีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของผู้บริโภค จะทำให้มีโอกาสในการตลาดเพิ่มมากขึ้น จึงมีการบูรณาการในการทำงานร่วมกันทั้งภายในกรมการข้าว รวมทั้งความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินงานด้านธุรกิจข้าว การแปรรูปข้าว ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิชาสหกิจชุมชน หรือผู้ประกอบการระดับชุมชน เพื่อขยายผลพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาต่อยอดเป็นสินค้าชุมชนหรือสินค้าในระดับอุตสาหกรรมให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันในตลาดทั้งในและต่างประเทศได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้เรื่องการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว บรรลุเกณฑ์ต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการสร้างตราสินค้า (Branding) ให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว และสามารถต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์
3. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถขยายตลาดด้วยระบบบ้านค้าเครือข่าย และตลาดออนไลน์
4. เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมาย

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแก่เกษตรกร จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์
2. ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวแก่วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม

ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

- 1) ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์
- 2) วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร ได้รับองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว จำนวน 4 กลุ่ม

เชิงคุณภาพ

- 1) วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร ได้รับองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว
- 2) ผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวได้รับการพัฒนาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค
- 3) เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว เพื่อสร้างรายได้อย่างยั่งยืน
- 4) สร้างความตระหนักรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 : พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวสู่เชิงพาณิชย์ จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์

ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวสำเร็จรูป โดยพัฒนาสูตรจากข้าว 3 พันธุ์ เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจโดยพันธุ์ข้าวที่ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการ จำนวน 3 พันธุ์ คือ

1) ข้าวกข43 เป็นข้าวที่มีค่าดัชนีน้ำตาลต่ำ เหมาะสำหรับพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ป่วยเบาหวาน

2) ข้าวทับทิมชุมแพ เป็นข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระฟีนอลิกสูง และฟลาโวนอยด์สูง มีส่วนช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในกระแสเลือด ช่วยให้เม็ดเลือดไม่จับตัวเป็นก้อนจนอุดตัน ป้องกันการเกิดมะเร็ง และยังมีปริมาณอมิโลสต่ำ เหมาะกับผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวาน

3) ข้าวขานันท์117 มีลักษณะเหมือนข้าวญี่ปุ่น เป็นฟรีไปเอติก ป้องกันความเสียหายของดีเอ็นเอจากภาวะเครียดออกซิเดชันได้

กิจกรรมที่ 2 : ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว/ GMPโรงสีข้าว

ดำเนินการลงพื้นที่ให้คำแนะนำเรื่องมาตรฐาน GMP โรงสีข้าว จำนวน 8 กลุ่ม ในพื้นที่ 6 จังหวัด ดังนี้

- 1) จังหวัดเพชรบุรี คือ วิทยาลัยชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลไร่มะขาม
- 2) จังหวัดราชบุรี คือ กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวบ้านเขานม และกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลเกาะพลับพลา
- 3) จังหวัดสุโขทัย คือ บริษัท เสน่ห์ข้าวไทย จำกัด
- 4) จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ศูนย์ข้าวชุมชนข้าวอินทรีย์ตำบลหนองห้าง
- 5) จังหวัดอุบลราชธานี คือ กลุ่มเกษตรกรทำนบบ้านนาหิน และวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตการเกษตรบ้านนาห้าง
- 6) จังหวัดพิษณุโลก คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์รุ่งรวงทอง (เต้ายิ้ม) ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP โรงสีข้าวแล้ว เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2565

นอกจากนี้ ได้มีการให้คำแนะนำการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ด้านขบวนการแปรรูปและการคัดบรรจุแก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 แห่ง

กิจกรรมที่ 3 : เผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์

1. อบรมให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สบู่น้ำมันรำข้าวให้แก่กลุ่มเกษตรกร

วันที่ 20 กรกฎาคม 2565

ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เข้าร่วมจัดนิทรรศการภายในงาน FTI EXPO 2022 ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน – 3 กรกฎาคม 2565

ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติฯ จังหวัดเชียงใหม่

3. จัดทำหนังสือ “มากกว่า...ข้าว” ซึ่งเป็นหนังสือที่แสดงวิธีทำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว 10 เมนูที่สามารถทำได้ง่ายและมีคุณค่าทางโภชนาการ

โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์

โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์เป็นโครงการที่ยกระดับมาตรฐานสินค้าข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าว รักษาสภาพแวดล้อม สร้างสังคมที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินโครงการตามนโยบายที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการผลิตสินค้าอินทรีย์ ส่งเสริมเกษตรกรรวมกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้รับรองมาตรฐาน Organic Thailand ได้สินค้าข้าวที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค รักษาสภาพแวดล้อม และสร้างความยั่งยืนในระบบการผลิตข้าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่การปลูกข้าวที่ได้รับรองมาตรฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ใช้ผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานนำไปเพิ่มมูลค่าต่อไป
- 2) เพื่อให้ผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ (Organic Thailand) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ และเพิ่มมูลค่าได้

ผลการดำเนินงาน

การเพิ่มศักยภาพด้านการแปรรูป

นำข้าวอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปอาหาร เพื่อสร้างมูลค่าให้กับข้าวอินทรีย์ และเผยแพร่ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวแก่กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถผลิตเชิงพาณิชย์ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพในการผลิต สามารถขยายฐานการผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใน 2 จังหวัด จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่

- 1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลบุฤๅษี จังหวัดสุรินทร์ นำข้าวอินทรีย์ (ข้าวมะลิชนิดสุรินทร์ และข้าวมะลิแดง) ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand ไปเป็นวัตถุดิบในการผลิต “แครกเกอร์” (เบรนต์ควิโรซ์) และพัฒนาบรรจุภัณฑ์แครกเกอร์

การทำขนม “แครกเกอร์และบรรจุภัณฑ์”

2) ชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยนำข้าวอินทรีย์ (กข6 มะลิแดง และข้าวไรซ์เบอร์รี่) ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand ไปทำขนม “ขนมเทียน” “ข้าวเหนียวมูน” “ข้าวต้มมัด” แห่เยือกแข็งบรรจุสุญญากาศ ซึ่งสามารถเก็บไว้นานกว่า 3 เดือน

การทำ “ขนมเทียน” “ข้าวเหนียวมูน” “ข้าวต้มมัด” แห่เยือกแข็งบรรจุ

การเพิ่มศักยภาพด้านตลาด

จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ข้าวอินทรีย์ เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคข้าวอินทรีย์ ได้รับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในด้าน มาตรฐาน คุณภาพ สุขภาพ และเข้าถึงข้อมูลการผลิตข้าวอินทรีย์ เกิดการพัฒนาระบบตลาดสินค้าให้เกิดประโยชน์ทุกภาคส่วน และเป็นการต่อยอดสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลบุฤๅษี จังหวัดสุรินทร์

1) เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์ ช่อง 30 MCOT จำนวน 2 ตอน

- ตอนที่ 1 ขั้นตอนการผลิตข้าวอินทรีย์
- ตอนที่ 2 การแปรรูปคัดบรรจุและการตลาด

2) เผยแพร่บทความ ผ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สยามรัฐ และบทความผ่านสื่อออนไลน์ ไทยรัฐออนไลน์ LINE TODAY จำนวน 5 ข่าว 10 ครั้ง ได้แก่

- ข่าว 1 : ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ผลักดันเกษตรกรปลูกข้าวผ่านมาตรฐาน Organic Thailand สร้างรายได้มั่นคง
- ข่าว 2 : ต่อยอดการปลูกข้าวอินทรีย์ครบวงจร แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างความมั่นคงสู่ชุมชน
- ข่าว 3 : ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ สร้างการรับรู้การผลิตข้าวอินทรีย์ให้ถูกต้องตามมาตรฐาน
- ข่าว 4 : ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ พัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์
- ข่าว 5 : ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ เร่ง ส่งเสริมเกษตรกรผลิตข้าวอินทรีย์

สร้างรายได้มั่นคงจากความต้องการของตลาดข้าวอินทรีย์

การถ่ายทำสารคดีโทรทัศน์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลบุฤๅษี

2) ชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

- จัดงานประชาสัมพันธ์การแสดงสินค้าของกลุ่มเกษตรกรชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์ อำเภอโพธิ์ไทร เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2565 ณ ตลาดเทศบาลตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
- ประชาสัมพันธ์ชุมชนต้นแบบผลิตข้าวอินทรีย์ผ่านช่องทางรายการโทรทัศน์ NBT
- การเผยแพร่องค์ความรู้ที่สื่อออนไลน์ Facebook และ Youtube

การจัดงานประชาสัมพันธ์การแสดงสินค้าของกลุ่มเกษตรกรชุมชนต้นแบบการผลิตข้าวอินทรีย์ อำเภอโพธิ์ไทร

การตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ เกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการฯผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ Organic Thailand (T3) ปี 2564 รายละเอียดดังตารางนี้

ปี/เกษตรกร	เกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์การประเมินปี 2564		
	เกษตรกร (กลุ่ม)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
T3	2,377	49,763	379,812.25
รวม	2,377	49,763	379,812.25

การเบิกจ่ายเงินอุดหนุนให้เกษตรกรที่ผ่านการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน (T2) และระยะให้การรับรอง Organic Thailand (T3) ปี 2563

ปี/เกษตรกร	เกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ปี 2563			
	เกษตรกร(กลุ่ม)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่รับเงินอุดหนุน	พื้นที่ (ไร่)
T2	2,443	51,445	385,506.50	1,165,519,500
T3	1,433	28,362	270,368.00	1,081,472,000
รวม	3,876	79,807	655,874.50	2,237,991,500

ติดตามงานโครงการฯ

ผู้อำนวยการกองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว และเจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาการเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ลงพื้นที่ติดตามงานโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 5 กลุ่ม 5 จังหวัด ได้แก่

วิสาหกิจชุมชนข้าวอินทรีย์ บ้านป่าเปา หมู่ที่ 4 จังหวัดเชียงราย

วิสาหกิจชุมชนข้าวอินทรีย์นาพันไร่ จังหวัดเชียงราย

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลบุญฤๅษี จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านนายอ จังหวัดสกลนคร

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลจุน 2 จังหวัดพะเยา

โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร เป็นภารกิจที่สำคัญของกรมการข้าว ทั้งนี้ เมล็ดพันธุ์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญต่อการเพาะปลูกข้าวที่จะก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพและการเพิ่มมูลค่า ทำให้ชาวนามีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง และมีรายได้เพิ่มขึ้น กระบวนการการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของกรมการข้าว แบ่งเมล็ดพันธุ์ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ พันธุ์คัด เป็นชั้นเมล็ดพันธุ์ที่มีความบริสุทธิ์มากที่สุด พันธุ์หลัก เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จากเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดเท่านั้น พันธุ์ขยาย เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จากเมล็ดพันธุ์หลักเท่านั้น และพันธุ์จำหน่าย เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายเท่านั้น โดยผลผลิตที่ได้จากชั้นพันธุ์นี้ จะจำหน่ายเป็นข้าวเปลือกเพื่อบริโภค ไม่ควรใช้เพื่อทำเมล็ดพันธุ์ หากไม่มีการควบคุมคุณภาพตามกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์

กิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์คัด และผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก

กรมการข้าวได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการในโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและผลิตเมล็ดพันธุ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จาก 2 แหล่ง ได้แก่งบประมาณจากเงินแผ่นดิน จำนวน 76,500,000 บาท (เจ็ดสิบล้านห้าแสนบาทถ้วน) ใช้สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด และเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์หลัก ฤดูนาปี 2565 และงบประมาณจากเงินรายได้ จำนวน 20,000,000 บาท (ยี่สิบล้านบาทถ้วน) ใช้สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด และเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์หลัก ฤดูนาปรัง 2565

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้ผลผลิตเฉลี่ยและคุณภาพตรงตามมาตรฐานพันธุ์
- 2) เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพสูงสำหรับสนับสนุนโครงการราชการจำหน่ายแก่เกษตรกรทั่วไป
- 3) เพื่อให้มีการกระจายเมล็ดพันธุ์ดีคุณภาพสูงไปสู่เกษตรกรได้ทั่วถึงและรวดเร็วทันต่อความต้องการของเกษตรกร
- 4) เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรรู้จักและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ในการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1) ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดที่เป็นที่ต้องการของตลาดและมีความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ไม่น้อยกว่า 50 พันธุ์ จำนวน 270 ตัน
- 2) ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลักจำนวน จำนวน 2,760 ตัน
- 3) สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลักได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของเป้าหมาย
- 4) ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลักที่ผลิตได้ต้องผ่านมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมาย

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์คัด และผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบประมาณจากเงินแผ่นดิน ใช้ในการผลิตและเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์คัด และเมล็ดพันธุ์หลัก ฤดูนาปี 2565 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2566 ผลิตจำนวนทั้งสิ้น 1,977.15 ตัน แบ่งเป็น การผลิตเมล็ดพันธุ์คัด จำนวน 135.65 ตัน จากแผนผลิตจำนวน 175 ตัน หรือร้อยละ 77.51 ของเป้าหมาย และการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก จำนวน 1,841.5 ตัน จากแผนผลิต จำนวน 2,113 ตัน หรือร้อยละ 87.15 ของเป้าหมาย ทั้งนี้ ยังมีผลผลิตบางส่วนที่ยังเก็บเกี่ยวไม่แล้วเสร็จ และผลผลิตบางส่วนที่ยังอยู่ระหว่างการปรับปรุงสภาพเมล็ด งบประมาณจากเงินรายได้ ใช้ในการผลิตและเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์คัด และเมล็ดพันธุ์หลัก ฤดูนาปรัง 2565 จำนวนทั้งสิ้น 624.31 ตัน แบ่งเป็น การผลิตเมล็ดพันธุ์คัด จำนวน 60.45 ตัน จากแผนผลิต จำนวน 57 ตัน หรือร้อยละ 106.05 ของเป้าหมายและการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก จำนวน 563.86 ตัน จากแผนผลิต จำนวน 570 ตัน หรือร้อยละ 98.92 ของเป้าหมาย รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงาน

แหล่งงบประมาณ	งบประมาณแผ่นดิน (76.5 ล้าน)			งบประมาณจากเงินรายได้ (20 ล้าน)		
	นาปี 65			นาปรัง 65		
ชั้นพันธุ์	แผน (ตัน)	ผล (ตัน)	ร้อยละผลผลิต	แผน (ตัน)	ผล (ตัน)	ร้อยละผลผลิต
คัด	175	135.65	77.51	57	60.45	106.05
หลัก	2,113	1,841.5.75	87.15	570	563.86	98.92
รวม	2,288	1,977.15	86.4	627	624.31	99.57

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2566 ซึ่งศูนย์วิจัยข้าวบางแห่งยังอยู่ระหว่างเก็บเกี่ยวและปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์

กิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและจำหน่าย

ในปี 2565 กรมการข้าวมีเป้าหมายการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย จำนวน 95,000 ตัน เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสำหรับจัดทำแปลงขยายพันธุ์ สนับสนุนโครงการส่งเสริมการเกษตรของทางราชการ เครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์และเกษตรกรทั่วไปและสามารถกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่ชาวนาได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ดำเนินการโดยกองเมล็ดพันธุ์ข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 29 แห่ง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพสูง สำหรับสนับสนุนโครงการส่งเสริมการเกษตรของราชการ เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์จำหน่ายแก่เกษตรกรทั่วไป
- 2) เพื่อให้มีการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกรได้ทั่วถึงและรวดเร็ว ทันต่อความต้องการของเกษตรกร
- 3) เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและองค์ความรู้ให้เกษตรกร

ตัวชี้วัด

- 1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยาย - จำหน่าย จำนวน 95,000 ตัน
- 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : สามารถกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90 ของเป้าหมายการผลิต

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานปี 2565 สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี รวมทั้งสิ้น 90,616.400 ตัน จากเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว 95,000 ตัน (ฤดูฝน 2564 จำนวน 63,267 ตัน และฤดูแล้ง 2565 จำนวน 27,349 ตัน) คิดเป็นร้อยละ 95.39 สามารถจัดซื้อคืนเมล็ดพันธุ์ข้าวปี 2565 จำนวน 95,711.248 ตัน จากเป้าหมายซื้อคืน 104,500 ตัน คิดเป็นร้อยละ 91.59 และปรับปรุงสภาพได้เมล็ดพันธุ์ดี จำนวน 90,616.400 ตัน คิดเป็นร้อยละ 94.68 จากจำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ซื้อคืนได้ สามารถกระจายเมล็ดพันธุ์ดีที่ผลิตได้โดยจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ขยาย/จำหน่ายตามช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 75,708.892 ตัน ทำให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี สามารถนำมาใช้เพาะปลูก

ปัญหา อุปสรรค

- การซื้อเมล็ดพันธุ์คืนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากภัยธรรมชาติและเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ผ่านมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

- จัดซื้อเมล็ดพันธุ์คืนเพิ่มเติมและจัดทำแปลงสำรวจพันธุ์

การตรวจตัดพันธุ์ปนในแปลงขยายพันธุ์

ตรวจตัดสินคุณภาพแปลงขยายพันธุ์ข้าว

สอบถามเกษตรกรเพื่อทราบความต้องการเมล็ดพันธุ์

ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์

การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

โครงการพัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติและการระบาคัดรู้ข่าว แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อติดตามสถานการณ์และเตือนภัยการระบาดของศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ
- 2) เพื่อให้บริการเกษตรกรด้านวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ติดตามข้อมูลสถานการณ์ข้าว แก้ไขปัญหาด้านข้าว และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร

เป้าหมาย

- 1) ติดตามสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าวและแจ้งเตือนภัยการระบาดของศัตรูข้าวและภัยธรรมชาติ ทุกสัปดาห์ จำนวน 52 ครั้ง
- 2) ให้บริการเกษตรกรด้านวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา ติดตามข้อมูลสถานการณ์ข้าวแก้ไขปัญหา ด้านข้าว และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร จำนวน 3,500 ราย

ผลการดำเนินงาน

- 1) กิจกรรมเฝ้าระวังเตือนภัยการระบาดของศัตรูข้าว
 - 1.1) ติดตามสถานการณ์โรคข้าวจากเครื่องตรวจอากาศอัตโนมัติ และปริมาณแมลงศัตรูข้าวจากกับดักแสงไฟ ทุกสัปดาห์ จำนวน 52 ครั้ง
 - 1.2) แจ้งเตือนภัยเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน 49 ฉบับ
 - 1.3) แจ้งเตือนภัยและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 46 ครั้ง
 - 1.4) จัดทำประกาศเตือนภัยศัตรูข้าวในเว็บไซต์ของศูนย์ จำนวน 57 ฉบับ
 - 1.5) ซ่อมแซมเครื่องตรวจอากาศอัตโนมัติ จำนวน 11 เครื่อง
- 2) กิจกรรมหน่วยบริการชาวนา
 - 2.1) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์บริการชาวนาและหน่วยบริการคลินิกข้าว โดยหน่วยงานในพื้นที่ ได้ดำเนินการจัดหาวัสดุอุปกรณ์แล้ว จำนวน 57 หน่วยงาน
 - 2.2) เกษตรกรใช้บริการศูนย์บริการชาวนา จำนวน 8,034 ราย
 - 2.3) ออกหน่วยบริการคลินิกข้าว (Mobile Unit) เพื่อให้บริการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 234 ครั้ง
 - 2.4) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้และได้รับการบริการ จำนวน 11,246 ราย

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

- 1) ปัญหาอุปสรรค
 - 1.1) ไม่มีรถ Mobile Unit ในการออกไปตรวจสุขภาพข้าวในช่วงเดือนกันยายน 2565 ผู้รับผิดชอบและทีมงานติดโควิด 19
 - 1.2) ไม่มีรถ Mobile Unit สำหรับออกไปให้บริการชาวนา เนื่องจากรถมีอายุนานหลายปี และเครื่องยนต์ของรถชำรุดไม่สามารถใช้งานได้
 - 1.3) เนื่องจากยังเป็นศูนย์ใหม่ ยังขาดอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในการปฏิบัติงานของศูนย์บริการชาวนา จำนวนมากรายละเอียดโครงการยังไม่ระบุชัดเจนและบางกิจกรรมยังไม่ทราบข้อมูล
 - 1.4) ได้รับงบประมาณค่อนข้างช้า
 - 1.5) กิจกรรมของโครงการค่อนข้างน้อยและจำกัด ทำให้การลงพื้นที่อาจไม่เพียงพอและไม่ทันต่อสถานการณ์
 - 1.6) วัสดุ/อุปกรณ์ในการออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เช่น ลำโพง ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง จอภาพ LED TV ฯลฯ เมื่อรวมกลุ่มเกษตรกรจำนวนมากทำให้สื่อสารไม่ชัดเจน อาจทำให้เกิดการเข้าใจไม่ถูกต้องตามที่เจ้าหน้าที่ถ่ายทอด
 - 1.7) เจ้าหน้าที่ขาดความเชี่ยวชาญในด้านอารักขาพืช

2) ข้อเสนอแนะ

- 2.1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อ และอุปกรณ์
- 2.2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับไว้ซ่อมรถ หรือจัดสรรรถ Mobile Unit คันใหม่
- 2.3) สนับสนุนอุปกรณ์และครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2.4) ชี้แจงรายละเอียดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น
- 2.5) การจัดสรรงบประมาณให้มาสอดคล้องกับกิจกรรมการดำเนินงาน
- 2.6) ให้มีกิจกรรมโครงการที่ชัดเจน และมากขึ้น
- 2.7) สนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ ในการออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- 2.8) จัดอบรมด้านอารักขาพืชให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

กิจกรรมเฝ้าระวังเตือนภัยการระบาดของศัตรูข้าว

กิจกรรมหน่วยบริการชาวนา ปี 2565

โครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ของศูนย์ข้าวชุมชน แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

ศูนย์ข้าวชุมชนเป็นองค์กรชาวนาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้สนับสนุนการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในชุมชน เป็นศูนย์เรียนรู้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าว รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาข้าวของชุมชน โดยในปัจจุบันได้มีศูนย์ข้าวชุมชนขึ้นทะเบียนกับกรมการข้าว จำนวน 2,478 ศูนย์ ใน 74 จังหวัดทั่วประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564) โดยศูนย์ข้าวชุมชนดังกล่าว มีการดำเนินงานกิจกรรมต่อเนื่องในลักษณะการบริหารจัดการแบบชุมชนมีส่วนร่วม “โดยชาวนา เพื่อชาวนา” ภายใต้การกำกับดูแลโดยกรมการข้าว ซึ่งได้วางระบบร่วมกับผู้แทนของศูนย์ข้าวชุมชน โดยจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารศูนย์ข้าวชุมชนในทุกระดับ และมีการสร้างเครือข่ายในรูปแบบของคณะกรรมการ ได้แก่ ระดับศูนย์ จังหวัด เขต และประเทศ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนและของประเทศ
- 2) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ข้าวชุมชนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

เป้าหมาย

- 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ข้าวชุมชนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จำนวน 800 แห่ง
 - ศูนย์ข้าวชุมชนดำเนินการต่อเนื่องในปี 2563 จำนวน 400 แห่ง
 - ศูนย์ข้าวชุมชนดำเนินการต่อเนื่องในปี 2564 จำนวน 200 แห่ง
 - ศูนย์ข้าวชุมชนดำเนินการในปี 2565 จำนวน 200 แห่ง
- 2) ศูนย์ข้าวชุมชนสามารถผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนและของประเทศ จำนวน 70,000 ตันเมล็ดพันธุ์ข้าว

ผลการดำเนินงาน

- 1) การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี โดยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 795 แห่ง รวมจำนวน 1,790 ตัน และตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพก่อนกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ให้กับชุมชน จำนวน 800 แห่ง
- 2) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน ได้แก่ ประชุมภาคีเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนระดับประเทศและกรมการข้าว การสัมมนาแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่ การจัดทำสื่อเรียนรู้ และสื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน การประชุมคณะทำงานปรับปรุงระเบียบกรมการข้าวว่าด้วยศูนย์ข้าวชุมชน พ.ศ. 2560 สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ปี 2564 เป็นต้น
- 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ เพื่อยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน สัมมนาเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนระดับประเทศและองค์กรชาวนางานถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน สัมมนาวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนในระดับพื้นที่ (เวทีชุมชน) สื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและระบบการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน เป็นต้น
- 4) การจัดประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน

ผลสำเร็จ

1. ศูนย์ข้าวชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมฯ และสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 800 แห่ง
2. คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว อยู่ระหว่างการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว และศูนย์วิจัยข้าว
3. เกษตรกรได้รับความรู้จากการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 โดยได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้วยการจัดประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับประธานศูนย์ข้าวชุมชนระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 2,582 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.06 และการจัดสัมมนาวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนในระดับพื้นที่ (เวทีชุมชน) ซึ่งได้ดำเนินการจัดสัมมนาฯ จำนวน 770 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 96.25 ทั้งนี้ สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนที่เข้าร่วมได้รับความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตและการกำหนดราคาเมล็ดพันธุ์ในพื้นที่

ปัญหา อุปสรรค

1. การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกรมการข้าว ลำบาก
2. กรมการข้าวปรับลดงบประมาณ จึงทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดฝึกอบรม
3. ศูนย์ข้าวชุมชนบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานบางกิจกรรมของโครงการ

การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีจากกรมการข้าว ให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน

ประชุมภาคีเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนระดับประเทศและกรมการข้าว

การประชุมหน่วยงานภาคีร่วมกับประธานศูนย์ข้าวชุมชนระดับจังหวัด

สัมมนาเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนระดับประเทศและองค์กรชาวนา ปี 2565 (วันที่ 22 - 24 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรมสุโขทัย แกรนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี)

จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เรื่อง“การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและระบบตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าว” (วันที่ 18 - 22 เมษายน 2565 ผ่านระบบ Zoom Meeting)

การสัมมนาวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนในระดับพื้นที่ (เวทีชุมชน)

การติดตามให้คำแนะนำเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ศูนย์ข้าวชุมชน

โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหลวง แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรรฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ สะท้อนถึงพระราชปณิธาน และความตั้งใจอันแน่วแน่ในการทรงงาน เพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของ “พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” แนวทางการพัฒนา เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด แนวพระราชดำริของทุกพระองค์
- 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ด้านการผลิตข้าวที่ได้จากแนวพระราชดำริของทุกพระองค์ ไปใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตรของตนต่อไป
- 3) เพื่อให้เกษตรกรและบุคคลทั่วไปมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวพระราชดำริ

เป้าหมาย

- 1) ได้สืบสานแนวพระราชดำริด้านข้าว
- 2) เกษตรกรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพัฒนาพื้นที่เฉพาะ และราษฎรผู้สนใจ ได้รับบริการทางวิชาการด้านข้าว 42,300 ราย

กิจกรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวนเกษตรกรที่ได้รับความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จำนวน 42,000 ราย

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ร้อยละของเกษตรกรที่รับบริการมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตด้านข้าว ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

โครงการส่งเสริมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2565 ดำเนินการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมหลักโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี 2565 ทั้งหมด จำนวน 265 โครงการ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 42,000 ราย พื้นที่ดำเนินงาน ๘๘ จังหวัด งบประมาณ 27,732,000 บาท ผลเบิกจ่าย 20,810,388.97 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.04 ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2565 สามารถดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว จำนวน 31,813 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.75

กิจกรรมการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวนเกษตรกรและราษฎรภูเขาที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จำนวน 300 ราย

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จำนวนเกษตรกรและราษฎรภูเขาที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง ปิงปประมาณ พ.ศ. 2565 ดำเนินการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง กิจกรรมหลักการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวงปี 2565 ประกอบด้วยโครงการย่อย จำนวน 35 โครงการ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 300 ราย พื้นที่ดำเนินการ 10 จังหวัด งบประมาณ 4,739,000 บาท ผลเบิกจ่าย 3,010,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.53 สามารถดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรและราษฎรภูเขา จำนวน 280 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.33

กิจกรรมพิเศษ

จัดอบรมหลักสูตรชาวนามีอาชีพตามแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ (ออนไลน์) ประจำปี 2565 ส่งต่อองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงด้านการผลิตข้าวอย่างเหมาะสม ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 ในรูปแบบออนไลน์ จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม 70 ราย

จัดกิจกรรมปลูกข้าว 90 ไร่ 90 พรรษา มหามงคล ต่อยอดข้าวพันธุ์ดียกระดับวิถีชาวนาไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565

นักเรียนและนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้โครงการพระราชดำริโรงเรียนข้าวและชาวนาในปี 2565 จำนวน 1,058 ราย โดยให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และวัฒนธรรมประเพณีด้านข้าวรวมไปถึงการลงดำนาในแปลงจริง (ดำนาแบบพื้นเมือง)

กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และบำเพ็ญสาธารณกุศลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนใต้ แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาล ทั้งมิติด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้ดำเนินโครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมในการการปลูกข้าว การเพิ่มมูลค่า การผลิตข้าวพันธุ์พื้นเมืองทางภาคใต้ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่นาดี โดยกำหนดการดำเนินงาน 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) การส่งเสริมการผลิตข้าวพันธุ์พื้นเมือง 3) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสม โดยกรมการข้าวสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ตามความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตข้าว รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าข้าวพื้นเมือง การใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว สนับสนุนให้เกษตรกรมีการแปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าว ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายได้ รวมทั้งการอนุรักษ์สายพันธุ์ข้าวพื้นเมืองให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตข้าว
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดรายจ่ายจากการผลิตข้าวและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้
- 3) เพื่อส่งเสริมเกษตรกรได้รับการพัฒนาการผลิตข้าวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมาย

- 1) พัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่ 3,303 ไร่
- 2) สนับสนุนการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองให้แก่เกษตรกร (ต่อเนื้อ) ในพื้นที่ 2,500 ไร่
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร (ต่อเนื้อ) ในพื้นที่ 3,000 ไร่

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

ผลผลิตข้าวในพื้นที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 3,396 ตัน

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

- 1) จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75
- 2) เกษตรกรได้รับความรู้จากการส่งเสริมการผลิตข้าว ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
- 3) สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสมและพื้นที่ปลูกข้าวพื้นเมืองในพื้นที่จังหวัด

ผลการดำเนินงาน

- 1) กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าวจังหวัดชายแดนภาคใต้ (3,303ไร่)
 - 1.1) อบรรมเกษตรกรหลักสูตรเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม เป้าหมาย 700 ราย มีเกษตรกรเข้าร่วม 680 ราย

- 1.2) จัดนิทรรศการสาธิตการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวและแสดงผลภัณฑ์ข้าว จำนวน 1 ครั้ง ณ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา ศูนย์ราชการ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

1.3) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวตามความต้องการของเกษตรกร จำนวน 41,288 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีที่เหมาะสมตามพื้นที่ จำนวน 66,060 กิโลกรัม

2) กิจกรรมการส่งเสริมการผลิตข้าวพันธุ์พื้นเมือง (2,500ไร่)

2.1) จัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบการผลิตข้าวพื้นเมือง จำนวน 4 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และจังหวัดสงขลา

2.2) จัดงานรณรงค์เทคโนโลยีการผลิตและเพิ่มมูลค่าข้าวพื้นเมือง จำนวน 1 ครั้ง ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีเกษตรกรเข้าร่วม 200 ราย ดำเนินการโดย ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี

2.3) สนับสนุน เมล็ดพันธุ์ข้าวตามความต้องการของเกษตรกร จำนวน 31,250 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม ตามพื้นที่ จำนวน 50,000 กิโลกรัม

3) กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสม (3,000ไร่)

3.1) จัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าว จำนวน 1 ครั้ง ณ ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีเกษตรกรเข้าร่วม 230 ราย ดำเนินการโดย ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี

3.2) สนับสนุน เมล็ดพันธุ์ข้าวตามความต้องการของเกษตรกร จำนวน 37,500 กิโลกรัมและปุ๋ยเคมีที่เหมาะสมตามพื้นที่ จำนวน 60,000 กิโลกรัม

3.3) สนับสนุนรถแทรกเตอร์ 50 แรงม้า พร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วง จำนวน 4 คัน

4) กิจกรรมการบริหารจัดการโครงการ

4.1) สัมมนาสรุปผลและวางแผนการดำเนินงาน จำนวน 1 ครั้ง ณ โรงแรมปุระนคร อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานในส่วนกลางและภูมิภาคของโครงการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา 45 ราย ดำเนินการโดยสำนักส่งเสริมการผลิตข้าว

4.2) จัดทำสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ปี 2564 และจัดทำคู่มือปฏิบัติงานโครงการ ปี 2565 จำนวน อย่างละ 20 เล่ม

4.3) การติดตามและให้คำแนะนำเกษตรกรตลอดฤดูกาลเพาะปลูก พร้อมทั้งสำรวจความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ดำเนินการโดยศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี

โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร อีกทั้งนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ได้กำหนดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตรคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช โดยการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และเสริมสร้างรากฐานของครัวเรือนเกษตรกรให้เข้มแข็งการผลิตข้าวของเกษตรกรในปัจจุบัน ยังขาดความเข้าใจด้านการตลาด และหลักวิชาการที่ถูกต้องเหมาะสมในการผลิต ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และขาดการสืบสานอาชีพจากรุ่นสู่รุ่นทำให้ผู้ประกอบการอาชีพทำน้านี้วันจะขาดแคลน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรมีแนวทางในการยกระดับรายได้ ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้สูงขึ้น เพื่อให้ครอบครัวเกษตรกร มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (Better Standard of Living) เทียบเท่ากับคนในสาขาอาชีพอื่น มีความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ มีชีวิตอยู่ในสังคมที่สงบสุข และมีการสืบสานอาชีพทำน้าน่าอย่างยั่งยืนและมีการพัฒนาสืบไป โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำน้า การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อยกระดับเกษตรกรด้วยนวัตกรรมการเกษตรผ่าน Mobile Application รวมทั้งอบรมเพิ่มศักยภาพเกษตรกรให้สามารถใช้นวัตกรรมสำหรับการวางแผนการผลิต และการตลาด รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในทุกด้าน เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพทำน้าให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้
- 2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าเกษตรได้อย่างชาวนามืออาชีพ
- 3) เพื่อเพิ่มศักยภาพเกษตรกรให้สามารถใช้นวัตกรรมสำหรับการวางแผนการผลิต และการตลาด สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในทุกด้าน และสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพทำน้าให้ยั่งยืน

เป้าหมาย

การสร้างและพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer จำนวน 1,245 ราย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

- 1) จำนวนเกษตรกร Model Smart Farmer ได้รับการถอดบทเรียน จำนวน 342 ราย
- 2) จำนวนเกษตรกรได้รับการอบรมเพิ่มองค์ความรู้และศักยภาพ จำนวน 900 ราย
- 3) จำนวนเกษตรกรผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมฝึกงานผู้นำเยาวชนชาวไทยในประเทศญี่ปุ่น จำนวน 3 ราย

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ผลการดำเนินงาน

การสร้างและพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer จำนวน 1,245 ราย แบ่งออกเป็นการถอดบทเรียน Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน 170 ราย และเกษตรกรเข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพ 894 ราย โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานรายกิจกรรมภายใต้โครงการ ดังนี้

1) การถอดบทเรียน Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน 170 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกร จากฐานข้อมูลสำรวจคัดกรองหรือทำเนียบผู้เข้าอบรม ปี 2557 – 2564

2) การอบรมเกษตรกร 894 ราย แบ่งออกเป็น 4 หลักสูตร ดังนี้

2.1) โครงการฝึกอบรมเกษตรกร Model Smart Farmer ปี 2565 หลักสูตร “การพัฒนาชาวนามต้นแบบสู่ผู้ประกอบการสินค้าข้าวออนไลน์ “ (ออนไลน์) จำนวน 131 ราย ระหว่างวันที่ 9 - 11 กุมภาพันธ์ 2565

ผลที่ได้รับ เสริมสมรรถนะเกษตรกรระดับ Model Smart Farmer ให้พัฒนาตนเองและเพิ่มความรู้ด้านเทคโนโลยี และความรู้ใหม่ๆ ด้านการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าเกษตรและข้าว พัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การถ่ายทอด ขยายผลให้เกษตรกรที่สนใจในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ ให้เกษตรกรชาวนาเป็นชาวนานักธุรกิจได้ยกระดับฐานะแบบยั่งยืน

การฝึกอบรมเกษตรกร Model Smart Farmer

การฝึกอบรมเกษตรกร Developing Farmer

2.4) โครงการฝึกอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ปี 2565 หลักสูตร “พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่” ด้านการสร้างกลยุทธ์ธุรกิจออนไลน์ (ออนไลน์) ระหว่างวันที่ วันที่ 1 – 4 กุมภาพันธ์ 2565 จำนวน 160 ราย (ผ่านระบบประชุมทางไกล Zoom meeting)

ผลที่ได้รับ การสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer ให้มีความรู้ด้านการตลาดในยุคดิจิทัลนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพ สามารถเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่การค้าออนไลน์ เพื่อให้มีความพร้อมในการทำหน้าที่ผลิตข้าวและเป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพทานา อีกทั้งเป็นผู้สืบทอดอาชีพการทำนาจากเกษตรกรรุ่นเก่าให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่ประกอบอาชีพการทำนาต่อไป รวมทั้งยังสามารถเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่การค้าออนไลน์

3) การรับสมัครและดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร Young Smart Farmer ด้านข้าว เข้าร่วมโครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรกรไทยในประเทศญี่ปุ่น (The Japan Agricultural Exchange Council Japan : JAEC) ผู้ผ่านการคัดเลือกเยาวชนเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมพื้นฐานการเกษตรและภาษาญี่ปุ่น โครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรกรไทยในประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2564 ณ ศูนย์ส่งเสริมเยาวชนเกษตรกรอาเซียน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 3 ราย เรียบร้อยแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างการฝึกงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น

ผู้นำเยาวชนเกษตรกรไทยในประเทศญี่ปุ่น

4. การจัดทำเอกสาร สื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

- สารคดีเผยแพร่ผลงาน Model Smart Farmer ด้านข้าว ตามคุณสมบัติ 6 ข้อ ประกอบด้วย
 - 1) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่
 - 2) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
 - 3) มีการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด
 - 4) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
 - 5) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม
 - 6) มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร รวมถึงนำเสนอผลงานความสำเร็จของเกษตรกร

สารคดีเผยแพร่ผลงาน Model Smart Farmer ด้านข้าว จำนวน 4 ตอน

- วารสารใบธง ปีที่ 5 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 5 กับโรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านข้าวให้แก่เกษตรกร ซึ่งในวารสารใบธง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องข้าว การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) การสำรองเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ระบบส่งเสริม เกษตรแบบแปลงใหญ่ การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน การพัฒนาศักยภาพ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่ภาคกลาง การเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนใต้

วารสารใบธง

- สื่อผลงาน Smart Farmer และองค์ความรู้ด้านข้าว เผยแพร่ผลงาน Smart Farmer และองค์ความรู้ด้านข้าวให้แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ปี 2565 โดยนำเสนอผลงานความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบด้านข้าว (Model Smart Farmer) ของกรมการข้าว

ผลงานความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบด้านข้าว (Model Smart Farmer)

• ชุตินทรรศการเผยแพร่เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร Smart Farmer การจัดทำวีดิทัศน์ นำเสนอผ่านอุปกรณ์นำเสนอสื่อภาพ เพื่อแสดงภาพขั้นตอนการปลูกข้าวและมีการใช้เทคโนโลยีในการปลูกข้าว จากโครงการพัฒนาศูนย์บริการและการบริหารงาน การปลูกข้าวความแม่นยำสูง ของนาแปลงใหญ่ต้นแบบ ในการเชื่อมโยงและส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ซึ่งเป็นโครงการของสำนักส่งเสริมการผลิตข้าวได้นำไปใช้ประโยชน์ เช่น การปรับพื้นที่ด้วยเครื่องจักรกลโดยใช้วิธี เทคโนโลยีแบบเลเซอร์ (Land Laser Leveling) การปลูกข้าวด้วยระบบ Auto Steering เป็นต้น

ชุตินทรรศการเผยแพร่เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร Smart Farmer

• ชุตินทรรศการภายในงานสัมมนาคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรกรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การจัดทำชุตินทรรศการภายในงานสัมมนาคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรกรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานกิจกรรมชาวนาอาสา ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ระหว่างวันที่ 6 – 8 กรกฎาคม 2565 ณ โรงแรม ทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น

ชุตินทรรศการเสนองานสัมมนาคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรกรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร แผนงานบูรณาการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร เป็นการดำเนินงานด้านการผลิตให้สอดคล้องการตลาดและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและความต้องการของผู้บริโภคในตลาด เพื่อสร้างสมดุลการผลิตในทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงการผลิตภาคเกษตรกับภาคการผลิตอื่น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มเกษตรกร วิชาחקงชุมชน และสหกรณ์การเกษตร อย่างเป็นระบบและยั่งยืน
- 2) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรหรือวิชาחקงชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตร ให้เกิดประโยชน์และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ
- 3) เพื่อเชื่อมโยงตลาดสินค้าข้าวระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการค้าข้าว และผู้ประกอบการอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

- 1) เกิดการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการค้าข้าว และผู้ประกอบการอื่น ๆ อย่างยั่งยืน โดยกลุ่มเกษตรกรได้รับการเชื่อมโยง ไม่น้อยกว่า 150 กลุ่ม
- 2) กลุ่มเกษตรกร วิชาחקงชุมชน และสหกรณ์การเกษตร มีศักยภาพในการบริหารจัดการสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่มเกษตรกร
- 3) กลุ่มเกษตรกร วิชาחקงชุมชน และสหกรณ์การเกษตร มีแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของตลาดอย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

- 1) กลุ่มเกษตรกรได้รับการเชื่อมโยงตลาดกับผู้ประกอบการค้าข้าว และผู้ประกอบการอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 150 กลุ่ม
- 2) กลุ่มเกษตรกร วิชาחקงชุมชน และสหกรณ์การเกษตร ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ อย่างน้อย 2 กลุ่ม

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

- 1) เกษตรกรนำความรู้ด้านการบริหารจัดการไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผู้บริโภคมีความเข้าใจในพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ของไทยมากขึ้น และซื้อข้าวจากกลุ่มเกษตรกรโดยตรง
- 3) สินค้าข้าวที่มีเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ และระบบตามสอยบ่อกลับได้รับความนิยมเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ

ผลการดำเนินงาน และผลสำเร็จ

1) การเชื่อมโยงตลาด ระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการค้าข้าว และผู้ประกอบการอื่น ๆ

1.1) ดำเนินการเชื่อมโยงตลาดมีผู้ประกอบการค้าข้าวจำนวน 14 ราย โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงซื้อขาย (MOU) กับกลุ่มเกษตรกรจำนวน 348 กลุ่ม เกษตรกร จำนวน 6,036 ราย พื้นที่การผลิต จำนวน 62,194.35 ไร่ จำนวนผลผลิตที่จะขาย จำนวน 15,476.41 ตัน ผลผลิตที่ซื้อขายจริง จำนวน 2,487.62 คิดเป็น ร้อยละ 13.25 จากการซื้อขายตามบันทึกข้อตกลงซื้อขาย (MOU) รวมทั้ง ได้มีการจัดประชุมชี้แจงสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการ และดำเนินการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงาน แนวทางการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศูนย์ในส่วนภูมิภาค และติดตามการซื้อขายตามบันทึกข้อตกลง

1.2) ดำเนินการจัดการจับคู่ธุรกิจ ณ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ในชื่อ “การจัดงานการจับคู่สินค้า และผลิตภัณฑ์ข้าวคุณภาพ ตลาด อ.ต.ก. ปี 2565” เมื่อวันที่ 21 – 27 กรกฎาคม 2565 มีผลการดำเนินงานดังนี้

- ผู้ประกอบการเข้าร่วมการจับคู่ธุรกิจจำนวน 8 ราย โดยจับคู่ธุรกิจและจัดทำบันทึกข้อตกลงซื้อขาย จำนวน 2 ฉบับ มูลค่ารวม 1,940,000 บาท
- กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร ร่วมออกร้านจำหน่ายสินค้า จำนวน 20 ร้าน ซึ่งมีสินค้าพร้อมจำหน่ายและจับคู่ธุรกิจจำนวน 397.8 ตัน มียอดจำหน่ายสินค้าภายในงาน จำนวน 114,287 บาท
- มีตัวแทนจากกลุ่มเกษตรกรจำนวน 40 กลุ่ม เข้าร่วมสังเกตการณ์
- จัดทำบันทึกความร่วมมือด้านการตลาดสินค้าข้าวระหว่าง “กรมการข้าว” และ “องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร” ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในด้านข้อมูลและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ในการต่อยอดด้านการตลาดสินค้าข้าวของในอนาคต

1.3) ดำเนินการจัดตลาดนัดกรมการข้าว โดยมีกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการค้า มาจำหน่ายทุกวันพุธ ตั้งแต่เดือนตลอดปี 2565

2) ส่งเสริมการผลิตสินค้าข้าวที่ได้เครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้และการตามสอบสินค้าข้าว

2.1) จัดทำอบรมการใช้ระบบตามสอบย้อนกลับและข้าวพันธุ์แท้ (ออนไลน์) โดยมีเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่กรมการข้าวส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จำนวน 70 คน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2565 ณ ห้องประชุม ศูนย์ปฏิบัติการติดตามสถานการณ์ข้าว ชั้น 1 อาคารกรมการข้าว และอบรมออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Zoom มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมการข้าวได้พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมและถ่ายทอดให้กับผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมโครงการได้

2.2) ดำเนินการสนับสนุนการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ต่างประเทศเพื่อการเชื่อมโยงตลาดจำนวน 11 กลุ่มในพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน จำนวน 768 ราย พื้นที่จำนวน 11,635 ไร่

3) การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์สินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์

3.1) จัดทำแปลงแสดงพันธุ์ข้าวเพื่อประชาสัมพันธ์ข้าวไทย ณ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้พันธุ์ข้าวให้กับคนในชุมชน ประชาชนทั่วไป และผู้สนใจศึกษาดูงาน ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้าวไทย และเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวของไทย เชื่อมโยงเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค มีการตัดสินใจซื้อ-ขายสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว

3.2) จัดการประกวดข้าว ในเรื่องงาน “ประกวดข้าวเพื่อรองรับและส่งเสริมการส่งออกของตลาดข้าวโลก ประจำปี 2564-65” เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2565 ณ อาคารฝึกอบรม โรงเรียนข้าวและชาวนา กรมการข้าว โดยมีท่านรองอธิบดีกรมการข้าว (นางสาวนนทิชา วรรณสว่าง) เป็นประธานในการมอบรางวัลการประกวดข้าว จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ ข้าวหอมมะลิไทย ข้าวหอมไทย และข้าวขาวพื้นนุ่ม จำนวน 197 ตัวอย่าง ซึ่งได้ผลการตัดสินการประกวดข้าว ดังนี้

- ประเภทข้าวหอมมะลิไทย จำนวน 2 รางวัล ได้แก่

รางวัลชนะเลิศ	นายเสรี มานิมนต์	พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105
รางวัลรองชนะเลิศ	ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี	พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105
- ประเภทข้าวหอมไทย จำนวน 2 รางวัล ได้แก่

รางวัลชนะเลิศ	นายสมศักดิ์ นวลสำลี	พันธุ์ข้าวปทุมธานี 1
รางวัลรองชนะเลิศ	ศูนย์วิจัยข้าวคลองหลวง	พันธุ์ข้าวเจ้าหอมคลองหลวง 1
- ประเภทข้าวขาวพื้นนุ่ม จำนวน 2 รางวัล ได้แก่

รางวัลชนะเลิศ	ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก	พันธุ์ข้าว กข59
รางวัลรองชนะเลิศ	ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท	พันธุ์ข้าว BioH95-CNT-60-1-1-1-2-1

3) จัดงานประชาสัมพันธ์ “Press Tour : ยกระดับมาตรฐานการผลิตข้าวไทย สู่การเชื่อมโยงตลาดข้าวต่างประเทศ” จัดขึ้นระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม ถึง วันที่ 1 กันยายน 2565 โดยนำบุคลากรกรมการข้าว และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป ไปศึกษาดูงาน ณ กลุ่มบ้านโลกสวรรค์ ข้าวอินทรีย์ (วิสาหกิจชุมชนพืชอินทรีย์ตำบลบ้านโลก) ตำบลบ้านโลก อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และศึกษาดูงาน ณ บริษัท เมดิฟูดส์ ประเทศไทย จำกัด ตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งค้อ จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรตระหนักรู้ถึงการเพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย และรองรับการเป็นต้นทางการผลิตข้าวที่มีมาตรฐานเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว ที่ได้รับมาตรฐานการผลิตข้าวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสี และเพื่อประชาสัมพันธ์ข้าว ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวภายในประเทศและต่างประเทศสู่การเชื่อมโยงตลาดข้าวต่างประเทศ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1) การเอนจิสตรระบบประมาณล่าช้า ทำให้เริ่มดำเนินกิจกรรมล่าช้ากว่าแผนที่วางไว้ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน หรือไม่สามารรถดำเนินงานบางกิจกรรมให้ตรงไปตามแผนที่วางไว้ได้

2) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไม่สามารถดำเนินการลงไปติดตามงานและส่งเสริมให้กลับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ได้

โครงการวิจัยและพัฒนาข้าว กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กรมการข้าวได้รับงบประมาณการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนงานพื้นฐาน (Fundamental Fund) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 10 โครงการ งบประมาณรวม 108,098,00 บาท ดังนี้

ลำดับ	ชื่อโครงการที่ได้รับอนุมัติ	งบประมาณ (บาท)
1	โครงการ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพยุคใหม่และศาสตร์ทางโอมิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาเสถียรภาพการผลิตข้าว	15,152,800
2	โครงการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับผลผลิตและรักษาคุณภาพของข้าวหอมมะลิไทย	10,076,200
3	โครงการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวเจ้าหอมไทย	8,613,000
4	โครงการ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพข้าวเหนียวไทย	16,842,800
5	โครงการ การวิจัยและพัฒนาอนุรักษ์และการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของทรัพยากรพันธุกรรมข้าว	9,240,400
6	โครงการ นวัตกรรมด้านพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตข้าวเพื่อรองรับเกษตรสมัยใหม่	17,778,800
7	โครงการ ระบบการผลิตข้าวแบบอาหารปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5,686,800
8	โครงการ การวิจัยและพัฒนาการปรับตัวของระบบการผลิตข้าวภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	6,027,000
9	โครงการ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวเจ้าเพื่อการค้าและการใช้ประโยชน์เฉพาะ	6,938,400
10	โครงการ การวิจัยและพัฒนาการปรับตัวของระบบการผลิตข้าวภายใต้พื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง	11,733,800

ผลการดำเนินงาน และผลสำเร็จ

กรมการข้าวมีการดำเนินงานแผนงานวิจัยต่อเนื่อง ปี 2563 - 2567 โดยปี 2565 กรมการข้าวมีผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัยและพัฒนา ในด้านองค์ความรู้ จำนวน 52 เรื่อง การประชุมเผยแพร่ผลงาน โดยการนำเสนอแบบโปสเตอร์และแบบปากเปล่า จำนวน 46 เรื่อง การตีพิมพ์ผลงานระดับชาติ จำนวน 10 เรื่อง และการตีพิมพ์ผลงานระดับนานาชาติ จำนวน 3 เรื่อง โดยมีผลงานเด่นของแต่ละโครงการ ดังนี้

1) โครงการ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพยุคใหม่และศาสตร์ทางโอมิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาเสถียรภาพการผลิต

- ฐานข้อมูลพันธุกรรมของข้าวไทย (Thai Rice SNP database) ที่แสดงข้อมูลสไนป์ และลักษณะประจำพันธุ์ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงให้เป็นสาธารณะและง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล
- สายพันธุ์ข้าวมีความหอม คุณภาพดี ด้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ได้จากการพัฒนา และคัดเลือกโดยใช้เครื่องหมายโมเลกุล
- สายพันธุ์ข้าวต้นแบบที่ต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูข้าว ทนต่อสภาพแวดล้อม มีลักษณะทางการเกษตรและคุณภาพดีที่ได้จากการใช้เทคนิคการเพาะเลี้ยงอับละอองเรณู
- ข้อมูลดีเอ็นเอบาร์โค้ดของศัตรูข้าวที่สำคัญในประเทศไทยถูกบรรจุในฐานข้อมูลสากล ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาวิธีการป้องกันกำจัด

2) โครงการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับผลผลิตและรักษาคุณภาพของข้าวหอมมะลิไทย

- คู่มือคำแนะนำเทคโนโลยีการจัดการวัชพืชแบบผสมผสาน สำหรับข้าวหอมมะลิในระบบ GAP และอินทรีย์

- การทำแผนที่ความแปรปรวนของ pH, EC, OM ในแปลงนา และผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105

3) โครงการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวเจ้าหอมไทย

- ได้พันธุ์ข้าว สายพันธุ์ CCS12009-KLG-18-1-1-3-1 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้าวหอมพื้นนุ่ม ผลผลิตสูงค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

- ได้พันธุ์ข้าว สายพันธุ์ PSL16348-MAS-293-3-1-2-1 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้าวหอมพื้นแข็ง คุณภาพดี

- สานข้อมูลแบบจำลองการผลิตข้าวหอมในเขตนานาชาติประทานภาคกลาง

- องค์ความรู้สารเคมีที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดหอนกอข้าว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และแมลงหาล่า ในการปลูกข้าวเจ้าหอมและมีผลกระทบต่อศัตรูธรรมชาติ

4) โครงการ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพข้าวเหนียวไทย

- ได้พันธุ์ข้าว สายพันธุ์ CRI07015-R-R-2-5-1 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้าวเหนียวไวต่อช่วงแสง ผลผลิตสูงต้านทานต่อโรคไหม้ระยะกล้า

- ได้พันธุ์ข้าว สายพันธุ์ NK14004-16-3-3-1-3-1 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้าวเหนียวที่ต้านทานต่อโรคไหม้สายพันธุ์ใหม่สำหรับนาชลประทาน

- ได้พันธุ์ข้าว สายพันธุ์ PRE04012-20-1-1-1-5 ซึ่งมีลักษณะเป็นข้าวเหนียวไม่ไวต่อช่วงแสงที่ต้านทาน ต่อแมลงบัว

- วิธีการตรวจสอบความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียวที่แม่นยำ

- วิธีการตรวจสอบเชื้อราและแบคทีเรียที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ข้าว

- เทคโนโลยีการผลิตข้าวเหนียวที่เหมาะสมกับพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนบน

5) โครงการ การวิจัยและการพัฒนาการอนุรักษ์และการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของทรัพยากรพันธุกรรมข้าว

- เชื้อพันธุ์ข้าวจำนวน 1,179 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ ได้รับการฟื้นฟูและประเมินคุณค่า ทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวรุ่นใหม่ ที่มีปริมาณเมล็ดมากขึ้นเพียงพอสำหรับการอนุรักษ์และให้บริการ

- ข้อมูลความทนทานต่อสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญของตัวอย่างเชื้อพันธุ์ข้าว

- สานข้อมูลรวบรวมลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยาของใบ ราก ลำต้นและช่อดอกที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มศักยภาพผลผลิต และความทนแล้ง

- ข้อมูลลักษณะเด่นและสมบัติพิเศษบางประการของข้าวพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่เกษตรกรนิยมปลูกเพื่อบริโภคและจำหน่าย

6) โครงการ นวัตกรรมด้านพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตข้าวเพื่อรองรับการเกษตรสมัยใหม่

- ข้อมูลสายพันธุ์ข้าวที่มี High seed vigour และ High seedling vigour เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวแห้งที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด

- เทคโนโลยีที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในรูปแบบวิธีปฏิบัติในการปลูกข้าวด้วยเมล็ดโดยตรงรูปแบบใหม่ การจัดการน้ำแบบประหยัด การจัดการปุ๋ยเคมีแบบแม่นยำ ระบบการผลิตข้าวไร่นาขั้นบันได และระบบการปลูกพืชแซมสวนยางและปาล์มน้ำมัน ที่ช่วยให้การผลิตมีประสิทธิภาพใช้ปัจจัยและทรัพยากรในการผลิตลดลง ต้นทุนลดลงแต่ได้ผลผลิตเพิ่มมากยิ่งขึ้น

- ความรู้ด้านการประเมินและประสิทธิภาพในการใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน หรือ UAV) เป็นเครื่องมือในการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวศัตรูข้าวที่สำคัญ

7) โครงการ ระบบการผลิตข้าวแบบอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- สูตรชีวภัณฑ์เชื้อรา *B. bassiana* สาเหตุโรคของแมลงศัตรูข้าวเชิงพาณิชย์แบบผงละลายน้ำที่มีความรุนแรงในการเข้าทำลายเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในสภาพแปลงนาของเกษตรกรภาคกลาง เหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 สูตร ได้แก่ BCNT002 (MT) และ BCNT004
- สูตรชีวภัณฑ์เชื้อรา *M. anisopliae* สาเหตุโรคของแมลงศัตรูข้าวเชิงพาณิชย์แบบผงละลายน้ำที่มีประสิทธิภาพในการเข้าทำลายเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในสภาพโรงเรือนทดลอง จำนวน 2 สูตร ได้แก่ MNMHN031 และ MNNKI033
- เทคโนโลยีการผลิตขยายเชื้อราสดจากเชื้อรา *Metarhizium album* สาเหตุโรคของแมลงศัตรูข้าวบนอาหารแข็ง
- เทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์เชื้อรา *B. bassiana* เพื่อการควบคุมและทำลายเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในสภาพแปลงนา
- การใช้ชีวภัณฑ์แบคทีเรียปฏิปักษ์ *Bacillus amyloliquefaciens* เพื่อควบคุมโรคไหม้ และโรคเมล็ดด่างของข้าวในระดับแปลงนา
- ฐานข้อมูลการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูข้าวในการผลิตข้าวในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน

8) โครงการ การวิจัยและพัฒนาการปรับตัวของระบบการผลิตข้าวภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

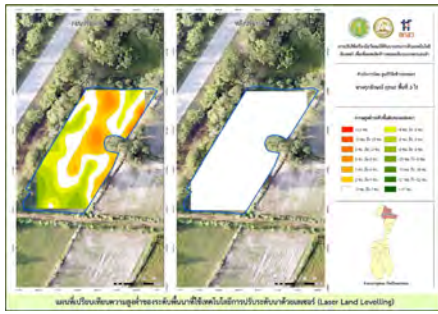
- การศึกษาลักษณะพัฒนาการและค่าสัมประสิทธิ์ทางพันธุกรรมของข้าวไวแสงที่สามารถใช้ในรูปแบบจำลอง CSM-CERES-Rice ของโปรแกรม DSSAT เพื่อจำลองผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศต่อระบบการผลิตข้าว ที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น
- ชุดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพนาฝนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยแล้ง และน้ำท่วม
- ข้อมูลผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบการผลิตข้าวนาฝนในพื้นที่เสี่ยงแล้งและเสี่ยงน้ำท่วม

9) โครงการ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวเจ้าเพื่อการค้าและการใช้ประโยชน์เฉพาะ

- ข้อมูลข้าวสายพันธุ์ดีจำนวน 265 สายพันธุ์ ที่ให้ผลผลิตสูง ต้านทานโรคไหม้ ขอบใบแห้ง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และแมลงบั่ว ที่มีความคงทนทางพันธุกรรม
- ข้อมูลข้าวสายพันธุ์ดีจำนวน 54 สายพันธุ์ ที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น แล้ง อากาศหนาว น้ำท่วมฉับพลัน ดินเค็ม และดินเปรี้ยว เป็นต้น และมีความคงทนทางพันธุกรรม
- ข้อมูลข้าวสายพันธุ์ดีจำนวน 152 สายพันธุ์ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการนำไปผลิตต้นข้าวหมักเพื่อผลิตเป็นอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง
- ข้อมูลข้าวสายพันธุ์ดีจำนวน 82 สายพันธุ์ ที่ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพทางกายภาพและเคมีดีเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในอุตสาหกรรม ข้าวจาปอนิกา ข้าวเหนียว และข้าวพองอบกรอบ
- คำแนะนำอัตราปุ๋ยไนโตรเจนที่เหมาะสมสำหรับข้าวสายพันธุ์ดีเด่น
- ข้าวเจ้าพันธุ์ใหม่ ผลผลิตสูง ต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญ เพื่อบริโภคและส่งออก ได้แก่ พันธุ์ กข93 (พุ่มพวงเมืองสองแคว) พันธุ์ กข95 (ดอกเจ้าพระยา) และพันธุ์ กข101 (ทุ่งหลวงรังสิต)

10) โครงการ การวิจัยและพัฒนาการปรับตัวของระบบการผลิตข้าวภายใต้พื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง

- ระบบฐานข้อมูลพยากรณ์และเตือนภัยพื้นที่ที่ประสบภัยทางการเกษตรผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน
- พันธุ์ข้าวที่มีระบบรากแข็งแรง สามารถเจริญเติบโตและปรับตัวได้ดีในสภาวะแล้ง
- เทคโนโลยีการปรับตัวของระบบการผลิตข้าวภายใต้พื้นที่แล้งในแต่ละภาค

แผนที่ระดับความสูงต่ำของพื้นที่ที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแอปพลิเคชัน “Din Nam Na”

รูปแบบแสดงผลคำแนะนำจากนักวิชาการเพื่อปรับต่อการผลิตข้าวในพื้นที่ประสบภัยแล้ง

การเตรียมแปลงทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมเชื้อราสาเหตุโรคไหม้ของข้าว *Metarhizium anisopliae* ในสภาพแปลงข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี ฤดูนาปรัง 2565

การจัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการโรคข้าวด้วยชีวภัณฑ์แบคทีเรียปฏิปักษ์ *Bacillus amyloliquefaciens* ณ แปลงนาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร

หน้าหลักของเว็บแอปพลิเคชันเมื่อเปิดบนคอมพิวเตอร์

การนำเสนอภาคโปสเตอร์ในงาน มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ครั้งที่ 17 วันที่ 1-5 สิงหาคม 2565

โครงการเพิ่มศักยภาพและปรับปรุงเครื่องจักร อุปกรณ์ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดปัญหาทางการเกษตรหลายด้าน ทั้งการผลิต การตลาด การขนส่ง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง การส่งออกผลผลิตข้าวของประเทศลดลง ราคาผลผลิตต่ำ รายได้ต่อครัวเรือนลดลง หนี้สินของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้น และเกิดปัญหาการว่างงานจากการเลิกจ้างงาน ทำให้ลูกหลานของเกษตรกรที่เข้ามาทำงานในเมืองใหญ่จำเป็นต้องกลับสู่ภูมิลำเนา แนวโน้มความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ยิ่งทำให้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีเพิ่มมากขึ้น กรมการข้าวจึงมีแนวทางในการยกระดับรายได้และฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเพิ่มเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากเดิม 86,000 ตัน เพิ่มขึ้นอีก 34,000 ตัน รวมเป็น 120,000 ตันแต่ในขณะเดียวกันเครื่องจักรปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแต่ละแห่ง เสื่อมสภาพ มีอายุการใช้งานยาวนาน เป็นเทคโนโลยีที่ล้าสมัย ประสิทธิภาพการผลิตมีจำกัด ต้องใช้แรงงานและกระแสไฟฟ้าจำนวนมาก ไม่สามารถรองรับเป้าหมายการผลิตที่เพิ่มขึ้นได้ จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพและปรับปรุงเครื่องจักรอุปกรณ์ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการผลิตที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดอาชีพผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กระตุ้นการจ้างแรงงานภาคเกษตร และลดปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของประเทศ

วัตถุประสงค์

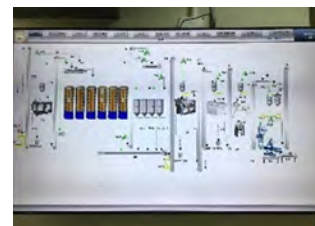
- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยจัดหาชุดเครื่องจักรบรรจุ พร้อมระบบจัดเรียงแบบอัตโนมัติ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงาน A2 จำนวน 20 ศูนย์
- 2) เพื่อปรับปรุงเพิ่มเติมระบบไฟฟ้าควบคุมเครื่องจักรพร้อมอุปกรณ์โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน 18 ศูนย์ ให้สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับเครื่องจักรอุปกรณ์ได้เต็มประสิทธิภาพ รองรับการผลิตเครื่องจักรและระบบจัดเรียงแบบอัตโนมัติได้
- 3) เพิ่มศักยภาพการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว โดยจัดซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ทดแทนของเดิม ซึ่งติดตั้งในโรงงาน A1 จำนวน 5 ศูนย์
- 4) ก่อสร้างอาคารพร้อมติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงานใหม่ รวม 4 ศูนย์
- 5) เพื่อรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ถูกเลิกจ้างและกลับไปภูมิลำเนา มีอาชีพเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ประมาณ 5,383 ราย ทำให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มขึ้น จำนวน 34,000 ตัน

เครื่องจักรบรรจุพร้อมระบบจัดเรียงอัตโนมัติ

ระบบไฟฟ้าควบคุมเครื่องจักร

กิจกรรมหลัก

- 1) จัดหาชุดเครื่องจักรพร้อมระบบจัดเรียงอัตโนมัติ โรงงาน A2 จำนวน 20 ชุด
- 2) ปรับปรุง/เพิ่มเติม ระบบไฟฟ้าควบคุมเครื่องจักร จำนวน 18 ชุด
- 3) ปรับปรุง/เพิ่มเติม เครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงาน A1 จำนวน 5 ชุด
- 4) ก่อสร้างอาคาร และติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงานใหม่ จำนวน 4 แห่ง

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) ติดตั้งชุดเครื่องจักรพร้อมระบบจัดเรียงอัตโนมัติ โรงงาน A2 จำนวน 20 ชุด แล้วเสร็จ พร้อมใช้งาน
- 2) ปรับปรุง/เพิ่มเติม ระบบไฟฟ้าควบคุมเครื่องจักร จำนวน 18 ชุด แล้วเสร็จ พร้อมใช้งาน
- 3) ปรับปรุง/เพิ่มเติม เครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงาน A1 จำนวน 5 ชุด แล้วเสร็จ พร้อมใช้งาน
- 4) ก่อสร้างอาคาร และติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงานใหม่ จำนวน 4 แห่ง แล้วเสร็จ พร้อมใช้งาน

ผลการดำเนินงาน

1) ชุดเครื่องจักรพร้อมระบบจัดเรียงแบบอัตโนมัติ โรงงาน A2 จำนวน 20 ชุด วงเงินงบประมาณ จำนวน 320,465,000 บาท วงเงินตามสัญญา จำนวน 319,199,888 บาท (ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ จำนวน 1,265,112 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.61 ของงบประมาณที่ได้รับ) ดำเนินการ ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 20 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ลำปาง ลพบุรี พัทลุง เชียงใหม่ พะเยา กำแพงเพชร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด อุดรธานี กาฬสินธุ์ แพร่ นครสวรรค์ สุรินทร์ ขอนแก่น สกลนคร ชลบุรี ราชบุรี สุโขทัย และ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุราษฎร์ธานี ซึ่งใช้ในกระบวนการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์แล้ว ตั้งแต่ฤดูฝน ปี 2564 และ ฤดูแล้ง ปี 2565 ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดและบรรจุ และลดการสัมผัสสารเคมีและฝุ่นละออง สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

2) ปรับปรุง/เพิ่มเติม ระบบไฟฟ้าควบคุมเครื่องจักร จำนวน 18 ชุด วงเงินงบประมาณ จำนวน 82,818,000 บาท วงเงินตามสัญญา จำนวน 82,498,988 บาท (ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ จำนวน 319,012 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.61 ของงบประมาณที่ได้รับ) ดำเนินการ ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 18 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ลำปาง พัทลุง เชียงใหม่ พะเยา กำแพงเพชร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด อุดรธานี กาฬสินธุ์ แพร่

นครสวรรค์ สุรินทร์ ขอนแก่น สกลนคร ราชบุรี สุโขทัย และสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ตรวจรับพัสดุและเบิกจ่ายงบประมาณเรียบร้อยแล้ว สามารถควบคุมการทำงานของเครื่องจักรฯ ได้อย่างเป็นระบบ ป้องกันการเกิดปัญหาหยุดชะงักระหว่างการปฏิบัติงาน และรองรับการใช้งานร่วมกับเครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่

3) ปรับปรุง/เพิ่มเติม เครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงาน A1 จำนวน 5 ชุด วงเงินงบประมาณ จำนวน 554,848,500 บาท วงเงินตามสัญญา จำนวน 552,000,000 บาท (ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ จำนวน 2,848,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.49 ของงบประมาณที่ได้รับ) ดำเนินการ ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกำแพงเพชร ร้อยเอ็ด แพร่ นครสวรรค์ และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี ซึ่งใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแล้วในฤดูฝน ปี 2564 และฤดูแล้ง ปี 2565 ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ลดการสัมผัสสารเคมีและฝุ่นละอองสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ภาพรวมของกรมการข้าว

4) ก่อสร้างอาคาร และติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ประจำโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงานใหม่ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก นครราชสีมา ชัยนาท และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุโขทัย โดยแบ่งเป็น 2 กิจกรรมย่อย ดังนี้

4.1 ก่อสร้างอาคารปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน 4 แห่ง วงเงินงบประมาณ จำนวน 68,212,900 บาท วงเงินตามสัญญา จำนวน 64,866,535.63 บาท (ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ จำนวน 3,346,364.37 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.09 ของงบประมาณที่ได้รับ)

4.2 ติดตั้งเครื่องจักรปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงงานใหม่ จำนวน 4 ชุด วงเงินงบประมาณ จำนวน 567,809,200 บาท วงเงินตามสัญญา จำนวน 564,500,000 บาท (ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ จำนวน 3,309,200 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.42 ของงบประมาณที่ได้รับ) ทั้งนี้ อาคารโรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์ดังกล่าวได้ใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแล้วในฤดูฝน ปี 2564 และฤดูแล้งปี 2565 ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ลดการสัมผัสสารเคมีและฝุ่นละอองสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ภาพรวมของกรมการข้าว

5) สรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณ กรมการข้าวได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการฯ รวมทั้งสิ้น 1,601,430,400 บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,586,980,781.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.09 ของงบประมาณที่ได้รับ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาอุปสรรค

1.1 สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมาตรการควบคุมการระบาดฯ ส่งผลต่อการดำเนินงานตลอดระยะเวลาของโครงการ

1.2 พื้นที่ดำเนินงานบางแห่ง ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เกิดอุทกภัยในบริเวณศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว และพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่กำหนด

2) ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.2 ควรแต่งตั้งคณะทำงานในการติดตาม ตรวจสอบ และบำรุงรักษาเชิงป้องกัน ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ

รายงานผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

หน่วยงาน กรมการข้าว

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565

Performance Base	Potential Base	คะแนนรวม	สรุปผลการประเมิน
68.18 คะแนน	30.00 คะแนน	98.18 คะแนน	●

ประเด็นการประเมิน	น้ำหนัก	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
		ขั้นต้น 50%	มาตรฐาน 75%	ขั้นสูง 100%			

องค์ประกอบที่ 1 การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน (Performance Base) (ร้อยละ 70)

1	ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) พืช ประมง ปศุสัตว์	10	1	2	3	3	100	10
2	รายได้เงินอุดหนุนทางการเกษตรของเกษตรกรเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น	10	74672.57	77524.21	80375.85	78322	81.99	8.199
3	ผลการดำเนินงานตามแนวทางส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่	15						
3.1	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง	3.75						
3.1.1	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง (ข้าว)	0.75	6.84	8.42	10	13.64	100	0.75
3.1.2	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง (พืชเศรษฐกิจและแมลง)	0.75	6	8	10	14.43	100	0.75
3.1.3	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง (ประมง)	0.75	4.45	5.45	6.45	6.65	100	0.75
3.1.4	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง (ปศุสัตว์)	0.75	13.97	15.97	17.97	25.38	100	0.75
3.1.5	ร้อยละของต้นทุนการผลิตที่ลดลง (หม่อนไหม)	0.75	8	10.38	12.76	12.9	100	0.75
3.2	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น	3.75						
3.2.1	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น (ข้าว)	0.75	7.5	9.33	11.15	16.77	100	0.75
3.2.2	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น (พืชเศรษฐกิจและแมลง)	0.75	6	10	14	19.77	100	0.75
3.2.3	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น (ประมง)	0.75	6.42	7.42	8.42	11.04	100	0.75
3.2.4	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น (ปศุสัตว์)	0.75	32.98	33.98	34.98	73.46	100	0.75
3.2.5	ร้อยละของผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น (หม่อนไหม)	0.75	8	10	12	12.71	100	0.75
3.3	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น	3.75						
3.3.1	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น (ข้าว)	0.75	4	5	6	12.52	100	0.75
3.3.2	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น (พืชเศรษฐกิจและแมลง)	0.75	5	7	8.99	20.73	100	0.75
3.3.3	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น (ประมง)	0.75	3.64	4.14	4.64	5.52	100	0.75
3.3.4	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น (ปศุสัตว์)	0.75	17.12	18.12	19.12	39.6	100	0.75
3.3.5	ร้อยละของแปลงที่ได้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้น (หม่อนไหม)	0.75	5	5.54	6.07	7.46	100	0.75

รายงานผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

หน่วยงาน กรมการข้าว

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565

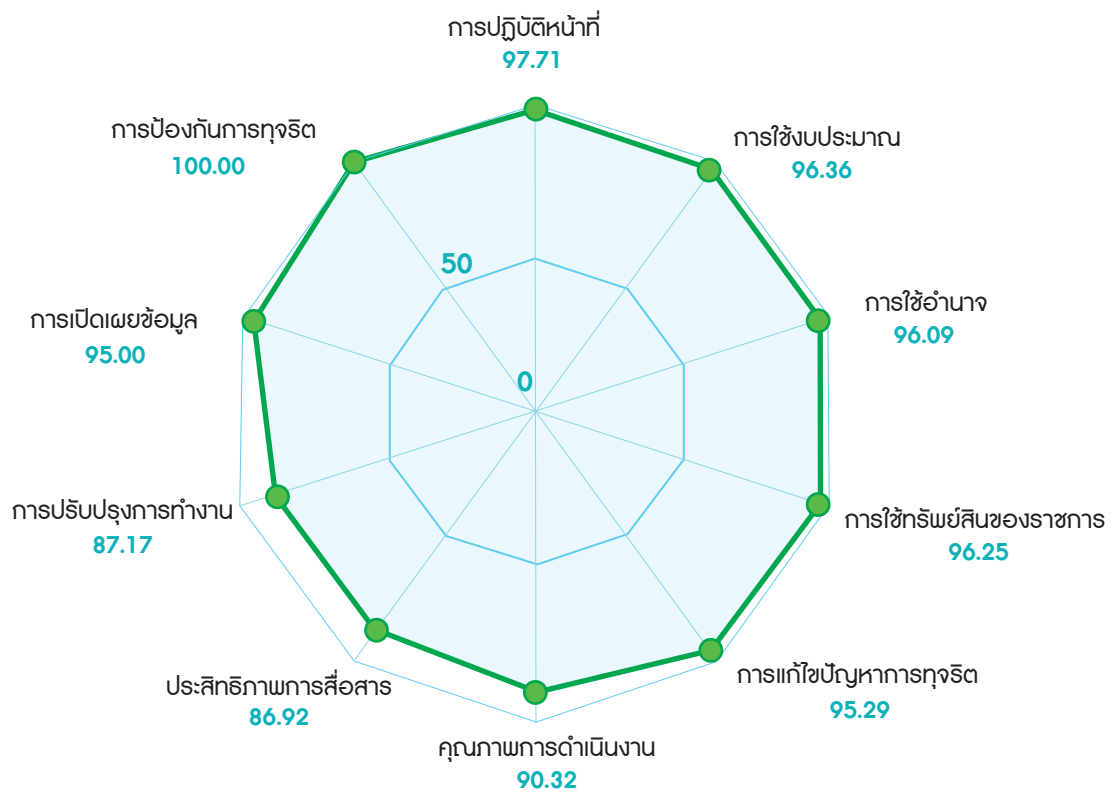
ลำดับ	ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เป้าหมาย			ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
			ขั้นต้น 50%	มาตรฐาน 75%	ขั้นสูง 100%			
องค์ประกอบที่ 1 การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน (Performance Base) (ร้อยละ 70)								
3.4	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต	10	1	2	3	3	100	10
3.4.1	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต (ข้าว)	10	74672.57	77524.21	80375.85	78322	81.99	8.199
3.4.2	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต (พืชเศรษฐกิจและแมลง)	15						
3.4.3	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต (ประมง)	3.75						
3.4.4	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต (ปศุสัตว์)	0.75	6.84	8.42	10	13.64	100	0.75
3.4.5	ร้อยละของแปลงใหญ่ที่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิต (หม่อนไหม)	0.75	6	8	10	14.43	100	0.75
4	การพัฒนามาตรฐานข้อมูลกลาง (Data Standard) สินค้าเกษตรที่สำคัญ	0.75	4.45	5.45	6.45	6.65	100	0.75
5	ร้อยละของพื้นที่บริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานได้รับน้ำตามปริมาณน้ำต้นทุนที่มีในแต่ละปี	0.75	13.97	15.97	17.97	25.38	100	0.75
6	จำนวนพันธุ์ข้าวที่มีการปรับปรุงพันธุ์และผ่านการรับรองพันธุ์	0.75	8	10.38	12.76	12.9	100	0.75
องค์ประกอบที่ 1 การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base) (ร้อยละ 30)								
7	การพัฒนาองค์การสู่ดิจิทัล การพัฒนาระบบบัญชีข้อมูล (Data Catalog) เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	3.75						
8	การประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	0.75	7.5	9.33	11.15	16.77	100	0.75
น้ำหนักรวม		100	คะแนนรวม				98.18	

หมายเหตุ : *หมายถึง มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดตัวชี้วัด, **หมายถึง ปรับลดคะแนนคุณภาพหรือเงื่อนไข

คำอธิบาย : เกณฑ์การประเมิน

- หมายถึง ระดับคุณภาพ มีคะแนนการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 90.00 - 100.00 คะแนน
- หมายถึง ระดับมาตรฐานขั้นสูง มีคะแนนการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 75.00 - 89.99 คะแนน
- ▲ หมายถึง ระดับมาตรฐานขั้นต้น มีคะแนนการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 60.00 - 74.99 คะแนน
- ▼ หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง มีคะแนนการดำเนินงานต่ำกว่า 60.00 คะแนน

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ลำดับ	ตัวชี้วัด	ผลคะแนน
1	การป้องกันการทุจริต	100.00
2	การปฏิบัติหน้าที่	97.71
3	การใช้งบประมาณ	96.36
4	การใช้ทรัพย์สินของราชการ	96.25
5	การใช้อำนาจ	96.09
6	การแก้ไขปัญหาการทุจริต	95.29
7	การเปิดเผยข้อมูล	95.00
8	คุณภาพการดำเนินงาน	90.32
9	การปรับปรุงการทำงาน	87.17
10	ประสิทธิภาพการสื่อสาร	86.92
คะแนนภาพรวม		94.34

ส่วนที่ 3

รายงานทางการเงิน

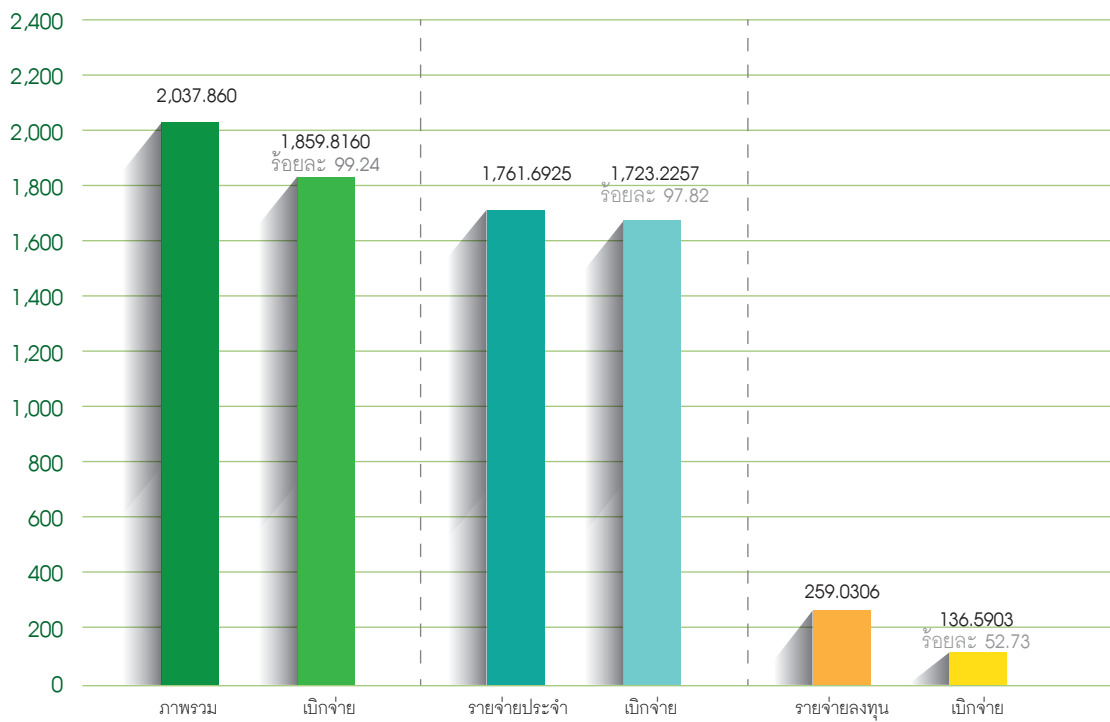
ผลการใช้จ่ายงบประมาณกรมการข้าว ประจำปี พ.ศ.2565

จำแนกตามงบรายจ่าย

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565)

ภาพรวมงบประมาณได้รับทั้งสิ้น 2,037.8860 ล้านบาท เบิกจ่าย 1,859.8160 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.24 จำแนกเป็น

- 1) ใช้จ่ายประจำ วงเงิน 1,761.6925 ล้านบาท เบิกจ่าย 1,723.2257 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.82
- 2) ใช้จ่ายลงทุน วงเงิน 259.0306 ล้านบาท เบิกจ่าย 136.5903 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.73

กรมการข้าว
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย:บาท)

	2565	2564
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	180,742,136.79	254,939,535.02
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	1,771,975,828.90	8,375,510.39
วัสดุคงเหลือ	5,863,608.08	8,344,568.31
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	11,177.76	2,854.49
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	1,958,592,751.53	271,662,468.21
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	3,158,355,448.52	2,008,186,281.45
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	12,389,159.50	21,743,989.18
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	3,170,744,608.02	2,029,930,270.63
รวมสินทรัพย์	5,129,337,359.55	2,301,592,738.84
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้การค้า	1,776,076,724.44	46,229,573.20
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะสั้น	1,992.95	2,010.93
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	7,032,620.11	3,281,334.46
เงินรับฝากระยะสั้น	11,855,202.80	23,404,703.92
รวมหนี้สินหมุนเวียน	1,794,966,540.30	72,917,622.51
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	624,053.25	1,200,043.93
เงินอุดหนุนราชการรับจากคลังระยะยาว	3,080,000.00	3,080,000.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	3,704,053.25	4,280,043.93
รวมหนี้สิน	1,798,670,593.55	77,197,666.44
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ทุน	495,650,026.79	495,650,026.79
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	2,835,016,739.21	1,728,745,045.61
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	3,330,666,766.00	2,224,395,072.40
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	5,129,337,359.55	2,301,592,738.84

กรมการข้าว

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย:บาท)

	2565	2564
รายได้		
รายได้จากงบประมาณ	4,158,540,560.15	3,760,466,846.51
รายได้จากเงินกู้และรายได้อื่นจากรัฐบาล	1,532,904,885.01	5,764,319,072.07
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	46,060,303.89	44,857,651.57
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	122,925,761.18	206,472,275.75
รายได้อื่น	36,041,261.63	683,025.00
รวมรายได้	5,896,472,771.86	9,776,798,870.90
ค่าใช้จ่าย		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	765,772,286.28	780,240,256.15
ค่าบำเหน็จบำนาญ	349,821,089.03	311,196,650.78
ค่าตอบแทน	4,181,509.56	5,820,584.96
ค่าใช้จ่ายสอย	642,645,188.70	658,283,046.78
ค่าวัสดุ	178,398,626.20	124,401,114.69
ค่าสาธารณูปโภค	29,229,177.82	27,668,407.72
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	476,492,316.36	381,183,793.71
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	2,300,397,644.15	1,640,132,597.79
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	3,988,879.44	5,707,144,417.63
ค่าใช้จ่ายอื่น	33,647,169.56	4,801,633.22
รวมค่าใช้จ่าย	4,784,573,887.10	9,640,872,503.43
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	1,111,898,884.76	135,926,367.47

กรมการข้าว
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย:บาท)

ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย สะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - ตามที่รายงานไว้เดิม	495,650,026.79	1,592,549,869.29	-
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน		268,808.85	268,808.85
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - หลังการปรับปรุง	495,650,026.79	1,592,818,678.14	-
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2564			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด		135,926,367.47	135,926,367.47
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	495,650,026.79	1,728,745,045.61	-

(หน่วย:บาท)

ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย สะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์ สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - ตามที่รายงานไว้เดิม	495,650,026.79	1,728,745,045.61	-
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน		(5,627,191.16)	(5,627,191.16)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - หลังการปรับปรุง	495,650,026.79	1,723,117,854.45	-
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2565			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด		1,111,898,884.76	1,111,898,884.76
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	495,650,026.79	2,835,016,739.21	-

กรมการข้าว
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย:บาท)

	2565	2564
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน-นอกจากภาษี	7,949,736.56	7,844,352.88
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	7,949,736.56	7,844,352.88
หัก รายได้แผ่นดินถอนคืนจากคลัง	(3,700.00)	-
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	7,946,036.56	7,844,352.88
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	(7,946,054.54)	(7,844,288.65)
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	17.98	(64.23)
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

ส่วนที่ 4

เรื่องอื่นๆ

ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2565

นางสาวเบญจวรรณ พลโคต

เริ่มรับราชการ วันที่ 1 พฤษภาคม 2550

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

สังกัด ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก กองวิจัยและพัฒนาข้าว

วุฒิการศึกษาสูงสุด วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โทรศัพท์ที่ทำงาน 0 5531 3134

ผลงานดีเด่น ร่วมพัฒนาและเสนอรับรองพันธุ์ข้าว กข61 และร่วมวิจัยข้าวพันธุ์ กข63 กข71 กข79 กข81 กข85 กข87 กข91 กข95 กข97 และ กข101 สายพันธุ์ข้าวที่อยู่ระหว่างการเสนอรับรองพันธุ์ ได้แก่ CRI12026-6-9-PSL-4-1-1-1 และ PSL16348-MAS-293-3-1-2-11

นายนรภัทร ศรีชนะนอก

เริ่มรับราชการ วันที่ 1 มิถุนายน 2555

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สังกัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา กองเมล็ดพันธุ์ข้าว

วุฒิการศึกษาสูงสุด เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตร

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

โทรศัพท์ที่ทำงาน 0 4492 0240

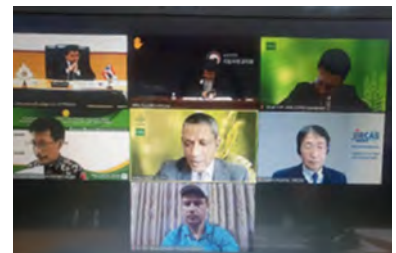
ผลงานดีเด่น 1. การบริหารจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหลือจากเป้าศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา
ของกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจังหวัดนครราชสีมา
2. การอนุรักษ์ พันธุ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีข้าวท้องถิ่น

การดำเนินงานด้านต่างประเทศ

การประชุมคณะมนตรีความร่วมมือในการวิจัยข้าวแห่งเอเชีย

(Council for Partnership on Rice Research in Asia: CORRA) ประจำปี 2021 ครั้งที่ 25

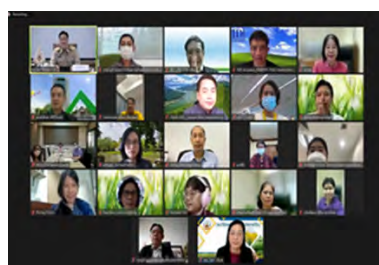
การประชุมคณะมนตรีความร่วมมือในการวิจัยข้าวแห่งเอเชีย (Council for Partnership on Rice Research in Asia: CORRA) ประจำปี 2021 ครั้งที่ 25 กรมการข้าวเป็นเจ้าภาพร่วมกับสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) เพื่อประเมินติดตามความก้าวหน้าและหารือ แนวทางความร่วมมือในการวิจัยข้าวระหว่างประเทศสมาชิก 16 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ลาว มาเลเซีย เมียนมา เนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา เวียดนาม และไทย รวมทั้งความคิดริเริ่มเกี่ยวกับประเด็นและความท้าทายที่ต้องเผชิญของอุตสาหกรรมข้าวทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก และได้มีการหารือร่วมกันถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ระหว่างประเทศสมาชิกร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจาก IRRI รวมถึงการบรรยายพิเศษที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูล Big Data on Agriculture

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดภาวะโลกร้อนจาก การทำนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Thai Rice NAMA) ครั้งที่ 2/2564

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2564 ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดภาวะโลกร้อนจากการทำนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Thai Rice NAMA) ได้มอบหมายให้นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดภาวะโลกร้อนจากการทำนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Thai Rice NAMA) ครั้งที่ 2/2564 ผ่านระบบออนไลน์

การประชุมครั้งนี้ได้มีการพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับจังหวัด และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการฯ ตามโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการฯ ของพื้นที่ใน 6 จังหวัด คือ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสุพรรณบุรี

การประชุมชี้แจงมาตรการสนับสนุนทางการเงินภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดภาวะโลกร้อนจากการทำนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Thai Rice NAMA)

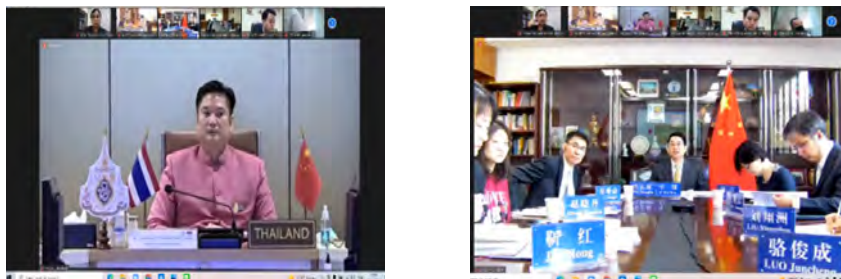
โครงการฯ ได้มีการใช้เงินสนับสนุนในรูปแบบของการสนับสนุนเงินลงทุนล่วงหน้า หรือ Pre-finance ให้แก่ชาวนา เพื่อการปรับระดับพื้นที่นาด้วยระบบเลเซอร์ (Laser Land Levelling: LLL) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวได้ดี โดยชาวนาและผู้ให้บริการให้ความสนใจในเทคโนโลยี LLL อย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับระดับพื้นที่นาให้แก่เกษตรกร 75 ราย พื้นที่ประมาณ 1,200 ไร่ มีการใช้เงินสนับสนุนประมาณ 2 ล้านบาท โดยมีการปรับเปลี่ยนข้อเสนอโครงการฯ การสนับสนุนทางการเงินเพิ่มเติมให้แก่ชาวนาและผู้ให้บริการปรับระดับพื้นที่ด้วยระบบเลเซอร์ในวงเงินร้อยละ 50 ของการลงทุน

การประชุมคณะทำงานร่วมด้านการเกษตรไทย - จีน ครั้งที่ 12

(The 12th Meeting of Sino - Thai Agriculture Cooperation Committee)

แลกเปลี่ยนนโยบายด้านการเกษตร ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการที่ผ่านมาระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย และกระทรวงเกษตรและกิจการชนบท สาธารณรัฐประชาชนจีน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ Production Value Chain of High Quality Rice Variety และโครงการ Exchange on Water-saving and Drought-resistance Rice

คณะเจ้าหน้าที่จากสำนักเลขานุการ APTERR และเจ้าหน้าที่จากสถานทูตญี่ปุ่น เข้าศึกษาดูงาน ณ สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ

องค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve: APTERR) เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสำรองข้าวเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามความตกลงสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (APTERR Agreement) ในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติฉุกเฉินทางธรรมชาติในเรื่องของข้าว ซึ่งถือเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญของประเทศ ซึ่ง APTERR ได้ขอความอนุเคราะห์นำเจ้าหน้าที่จากสำนักเลขานุการ APTERR ประกอบด้วย ผู้จัดการทั่วไปสำนักเลขานุการ APTERR ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นประจำสำนักเลขานุการ APTERR เจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการ APTERR และเจ้าหน้าที่จากสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

การเข้าร่วมพิธีเปิดงาน AGRITECHNICA ASIA & Horti ASIA 2022

การจัดงาน AGRITECHNICA ASIA & Horti ASIA 2022 โดยมีกรมการข้าวเป็นเจ้าภาพร่วม ภายในงาน จะมีการนำเสนอในเรื่อง Smart Farming เพื่อนำเสนอระบบการทำเกษตรอัจฉริยะของไทย โดยมีสถาบัน วิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ กรมการข้าว เข้าร่วมจัดนิทรรศการ ภายใต้หัวข้อ “Thailand Smart Farming Pavilion” และเข้าร่วมบรรยายในเวทีเสวนา Smart Farming ในหัวข้อ Water Management ร่วมกับกรมชลประทาน

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาข้าวและ ชาวนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาข้อเสนอโครงการ Thai Rice GCF”

เพื่อนำเสนอรายละเอียดกรอบแนวคิด การพัฒนาและออกแบบโครงการ Thai Rice GCF ขั้นตอนและ ระยะเวลาในการพัฒนาข้อเสนอโครงการ รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและหลักเกณฑ์ การพิจารณาของผู้ให้ทุน คือ กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund: GCF) รวมถึงนำเสนอแนวทาง นโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย รวมถึงศูนย์ข้าวชุมชน

การประชุมรัฐมนตรีความมั่นคงอาหารเอเปค ครั้งที่ 7

(The Seventh APEC Virtual Food Security Ministerial Meeting)

การประชุมครั้งนี้ ประเทศไทยได้ออกแถลงการณ์แสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการส่งเสริมความมั่นคงอาหารในภูมิภาค โดยในแถลงการณ์ได้ผลักดันนโยบายสำคัญ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนความปลอดภัยอาหารและการอำนวยความสะดวกทางการค้า 2) การปรับปรุงการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี 3) การส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ 4) การส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีในภาคเกษตรอาหาร และ 5) การสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมกันนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทย ยังผลักดันการดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการภายใต้แผนงานความมั่นคงอาหารเอเปค ผ่านการขับเคลื่อนนโยบาย 3S ทั้งเรื่อง Safety Security และ Sustainability ส่งเสริมความปลอดภัยอาหารให้ได้มาตรฐานสากล ถูกหลักโภชนาการ รวมถึงส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมที่เชื่อมโยงการพัฒนาฐานข้อมูลด้วยระบบ Big Data ด้านดิน น้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดของพืชและสัตว์ และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเศรษฐกิจดิจิทัล ที่ขับเคลื่อนภาคเกษตร ด้วย BCG Model

การประชุมเชิงปฏิบัติการ International Workshop on Traceability System for Rice in Lancang Mekong Sub – Region ภายใต้โครงการ Development and Implementation of Common Rice Products Standard in Lancang - Mekong Countries

การประชุม จัดขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการตรวจสอบย้อนกลับซึ่งมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของตลาดข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเป็นเวทีในการหารือเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากระบบตรวจสอบย้อนกลับตามมาตรฐานข้าวให้สามารถแข่งขันเพื่อการส่งออกข้าวนอกภูมิภาค ทั้งนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 – 7 กันยายน 2565 และเข้าร่วมการศึกษาดูงาน ระหว่างวันที่ 8 – 9 กันยายน 2565 ณ นครโฮจิมินห์และนครเกิ่นเทอ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

การจัดอบรมโครงการ Closing rice yield gap in Asian rice granary with reducing environmental footprint Phase III (CORIGAP III)

สถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (International Rice Research Institute: IRRI) ได้รับการสนับสนุนทุนจาก Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) ดำเนินการภายใต้โครงการ CORIGAP ซึ่งมีประเทศเข้าร่วม 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา และราชอาณาจักรไทยโดยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรม Adaptive Research for Target Groups and Best Practices from CORIGAP Project ณ จังหวัดชัยนาท และมี Dr. Nguyen Van Hung นักวิทยาศาสตร์ด้านวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวเข้าร่วมหารือ

การอบรมหลักสูตร Greenhouse gas emissions in rice cultivation: Principles, Measurement and Calculation

กรมการข้าว และสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ ร่วมจัดอบรมนักวิจัยจำนวน 30 ราย ในหลักสูตร Greenhouse gas emissions in rice cultivation: Principles, Measurement and Calculation ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการ Thai Rice NAMA ณ สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

การอบรมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เสริมสร้างศักยภาพของนักวิจัยข้าวด้านเทคโนโลยีการผลิตข้าว ปฐพีวิทยา และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและดำเนินงานวิจัยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวระบบการผลิตข้าว ภายใต้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง โดยให้มีความรู้พื้นฐานที่สำคัญของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การตรวจวัด รายงาน และคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกในนาข้าว และหลักการและวิธีวิจัยโดยใช้เครื่องโครมาโตกราฟีแบบก๊าซ (Gas Chromatography: GC) อย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนงานวิจัยความร่วมมือระหว่าง กรมการข้าวและสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ ระหว่างปี 2023 - 2027

Dr. Nafees Meah ผู้แทนสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (International Rice Research Institute - IRRI) ประจำภูมิภาคเอเชีย และ Dr. Bjoern Ole Sander ผู้แทนสำนักงาน IRRI ประจำประเทศเวียดนาม ได้เข้าเยี่ยมชมการระดมความคิดการข้าวเพื่อขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือด้านงานวิจัยระหว่างกรมการข้าว และ IRRI เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2565 และได้ร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนงานวิจัยความร่วมมือระหว่างกรมการข้าวและ IRRI ปี 2023-2027 ในวันที่ 8 ธันวาคม 2565 ณ โรงแรมเวอรี่ไฮด์ กรุงเทพฯ รายละเอียดของการจัดทำแผนฯ ดังกล่าวเป็นไปตามกรอบงานวิจัยของกองวิจัยและพัฒนาข้าว ฉบับร่าง ดังนี้

- 1) ความเป็นเลิศด้านข้าวและการใช้ประโยชน์ในอนาคต
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแก้ปัญหการผลิตข้าว
- 3) รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4) ความมั่นคงทางอาหารและการผลิตข้าวเฉพาะพื้นที่
- 5) ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศ
- 6) สร้างความเข้มแข็งให้กับชาวนาและองค์กรชาวนา

งานประชาสัมพันธ์
การดำเนินการประชาสัมพันธ์งานรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าว
ระดับประเทศและระดับเขต เนื่องในวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ ประจำปี 2565

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 และพระราชวงศ์ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นแก่กิจการด้านข้าวและชาวนาของประเทศ
2. เพื่อถ่ายทอดและนำเสนอองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตข้าว ที่ใช้ในการเพิ่มผลผลิตคุณภาพผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิตข้าว ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมงานได้รับทราบและนำไปประยุกต์ใช้
3. เพื่อประชาสัมพันธ์การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตข้าวและพัฒนาชาวนา ให้เกษตรกรและผู้เข้าร่วมงานได้รับทราบ
4. เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานทางวิชาการด้านข้าว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชาวนา

ผลการดำเนินงาน

1. เผยแพร่การอ่านสารนายกรัฐมนตรี ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง Nation TV รายการเนชั่นข่าวเที่ยง ทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา 11.00 – 12.50 น. ออกอากาศในวันที่ 5 มิถุนายน 2566

2. แลงข่าวการจัดงานวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ ประจำปี 2565 ผ่าน Facebook Fanpage : Rice news Channel

3. เผยแพร่สารคดีโทรทัศน์ ความยาวไม่น้อยกว่า 3 – 5 นาที จำนวน 3 ตอน ดังนี้
 - วันที่ 3 มิถุนายน 2565 รายการคนไทยหัวใจเกษตร ทางช่อง MCOT HD เรื่อง 5 มิถุนายน “วันข้าวและชาวนาแห่งชาติ” วันสิริมงคลต่อวงการข้าวและชาวนา
 - วันที่ 28 มิถุนายน 2565 รายการคนไทยหัวใจเกษตร ทางช่อง MCOT HD เรื่อง กรมการข้าว รำลึกข้าวพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย
 - วันที่ 30 มิถุนายน 2565 รายการคนไทยหัวใจเกษตร ทางช่อง MCOT HD เรื่อง งานวันข้าวและชาวนา เขตภาคใต้ จัดยิ่งใหญ่ ชูเทคโนโลยี เกษตรอัจฉริยะ ช่วยลดต้นทุนชาวนา
4. เผยแพร่สปอตโทรทัศน์ ความยาว 30 วินาที ออกอากาศจำนวน 22 ครั้ง ทางช่อง MCOT HD รายการคนไทยหัวใจเกษตร

5. เผยแพร่บทความผ่านหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หน้า 1 ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2565

6. เผยแพร่บทความผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 25 ครั้ง ได้แก่ ไทยรัฐออนไลน์ สยามรัฐออนไลน์ Line TODAY ฐานเศรษฐกิจออนไลน์ เดลินิวส์ออนไลน์ และผู้จัดการออนไลน์ เป็นต้น

7. สัมภาษณ์พิเศษ เรื่องวันข้าวและชาวนา 2565 เผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ รายการคนไทยหัวใจเกษตร ทางช่อง MCOT HD วันที่ 1 มิถุนายน 2565

8. ถ่ายทอดสดภาพและเสียง พิธีเปิดงานวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ ประจำปี 2565 ผ่านสื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ Facebook Fanpage : Rice news Channel

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ในบางกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพกิจกรรม

การประชุมคณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี กรมการข้าว ปี 2565

www.ricethailand.go.th

กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขที่ 2177 ถนนพหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 02-561-4193, แฟกซ์ : 02-561-3624